

Ecocide in the Light of Criminal Law with the Formation of Criminal Behaviors in Environmental Degradation

Mehrad Roozbeh¹, Neusha Ghahremani Afshar^{2}, Abbas Ali Akbari³, Mohammad Taghi Alavi⁴*

1. Ph.D. student of Criminal law and criminology, Faculty of Law, Theology and Political Sciences, Tabriz Branch, Islamic Azad University, East Azarbaijan, Iran.

Email: mehradroozbeh@gmail.com

2. Assistant Professor, Department of Law, Faculty of Law, Theology and Political Sciences, Urmia Branch, Islamic Azad University, West Azarbaijan, Iran.

*Corresponding Author: Email: neugh.afshar@iaurmia.ac.ir

3. Assistant Professor, Department of Law, Faculty of Law, Theology and Political Sciences, Tabriz Branch, Islamic Azad University, East Azarbaijan, Iran.

Email: akbari@iaut.ac.ir

4. Professor, Department of Law, Faculty of Law, Theology and Political Sciences, Tabriz University, East Azarbaijan, Iran.

Email: alavi@tabrizu.ac.ir



S.D.I.L.
The SD Institute of Law
Research & Study



Publisher:
Shahr-e- Danesh
Research And Study
Institute of Law

Article Type:
Original Research

DOI:
10.48300/JLR.2023.408115.2401

Received:
7 August 2023

Accepted:
23 September 2023

Published:
5 March 2024



A B S T R A C T

Criminal law plays a unique role in protecting environmental rights. Ecocide as an environmental problem is a global problem that has transcended national borders and turned into environmental pollution and regional and global ecosystem problems. The use of criminal law and determining the guarantee of execution, both in the domestic and international dimensions, to protect environmental rights, will have an effective impact on the protection of the global environment. Internationally, environmental rights are defined as the right to have a good environment. However, this concept is developing and a precise definition of the crime of ecocide of material and spiritual elements and what place ecocide has in the definition of the crime has not yet been provided. Governments, groups, and companies with power and wealth, as the main cause of environmental

Copyright & Creative Commons:

© The Author(s). 2021 Open Access. This article is licensed under a Creative Commons Attribution Non-Commercial License 4.0, which permits use, distribution and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. To view a copy of this licence, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.



destruction, what restrictions do they create in establishing and passing laws related to ecocide? This article analytically and descriptively shows that criminal behavior in the field of environmental crimes is a very serious issue. These behaviors include illegal activities related to water and air pollution, destruction of natural resources, illegal hunting and wildlife trade, migration developments, smuggling of biological products, and other activities that harm the environment as destruction. In other words, the purpose of this research is to map where ecocide is located under the criminal law offense and provide directions for future research.

Keywords: Criminal Law, Ecocide, Green Criminology, Criminalization, Criminal Behavior.

Excerpted from the Ph.D. thesis entitled "Legal and Criminological Study of Ecocide", Islamic Azad University, Tabriz Branch, Faculty of Law, Theology and Political Sciences, East Azarbaijan, Iran.

Funding: The author(s) received no financial support (funding, grants, and sponsorship) for the research, authorship, and/or publication of this article.

Author contributions:

Mehrad Roozbeh: Conceptualization, Methodology, Software, Validation, Formal analysis, Investigation, Resources, Data Curation, Writing - Original Draft, Writing - Review & Editing, Visualization.

Neusha Ghahremani Afshar: Conceptualization, Methodology, Formal analysis, Data Curation, Supervision.

Abbas Ali Akbari: Data Curation, Supervision.

Mohammad Taghi Alavi: Data Curation, Supervision.

Competing interests: The authors declare that they have no competing interests.

Citation:

Roozbeh, Mehrad, Neusha Ghahremani Afshar, Abbas Ali Akbari & Mohammad Taghi Alavi. "Ecocide in the Light of Criminal Law with the Formation of Criminal Behaviors in Environmental Degradation". *Journal of Legal Research* 22, no. 56 (March 5, 2024): 493-532.

Extended Abstract

Criminal law plays a unique role in protecting environmental rights. Ecocide as an environmental problem is a global problem that has transcended national borders and turned into environmental pollution and regional and global ecosystem problems. The use of criminal law and determining the guarantee of execution, both in the domestic and international dimensions, to protect environmental rights, will have an effective impact on the protection of the global environment. Internationally, environmental rights are defined as the right to have a good environment. However, this concept is developing and a precise definition of the crime of ecocide of material and spiritual elements and what place ecocide has in the definition of the crime has not yet been provided. Governments, groups and companies with power and wealth, as the main cause of environmental destruction, what restrictions do they create in establishing and passing laws related to ecocide. This article analytically and descriptively shows that criminal behavior in the field of environmental crimes is a very serious issue. These behaviors include illegal activities related to water and air pollution, destruction of natural resources, illegal hunting and wildlife trade, migration developments, smuggling of biological products and other activities that harm the environment as destruction. In other words, the purpose of this research is to map where ecocide is located under the criminal law offense and provide directions for future research. Criminal law is increasingly seen as one of the tools that can be used to deal with environmental damage. The author believes that environmental law is the right of harmonious coexistence between people and nature. The term "ecocide" is a combination of two Greek words "oikos" meaning "home" and the Latin word "caedere" meaning "to destroy or kill". Its literal meaning is: "destroying the house" and its literal meaning is not the same as its literal meaning. Ecocide means extensive, severe and permanent damage or destruction of the ecosystem or its constituent elements, in such a way that the peaceful use of it is disturbed, the continuation of the species in those ecosystems is associated with danger. After the Second World War, with the economic development of the big capitalist countries, ecocide and even the environment became an important issue of government policy. The use of advanced technology and innovations can also be effective in preventing criminal behavior in environmental crimes. The use of intelligent systems to monitor and control environmental activities, the use of laboratory and research methods in identifying and proving crimes, and the development of environmental technologies to replace polluting and harmful activities with the environment can reduce criminal behavior in environmental crimes. be influential Ecocide is not yet criminalized in international criminal law today,

although it has its source in international law and is already included in the national criminal laws of 10 countries. Therefore, it is very important to pay attention to the aspect of preventing criminal behavior in environmental crimes, in order to preserve the environment, preserve natural resources and protect wildlife. Legal measures, education and public awareness, cooperation between different institutions and the use of new technologies are among the solutions that can be used to prevent criminal behavior in environmental crimes. Also, the development of cooperation between countries and internationally, in order to deal with environmental crimes and determine international standards in environmental protection, is of great importance. Finally, we need continuous attention and continuous efforts to implement laws and regulations related to environmental crimes. Improving the judicial system, intensifying punishments, setting rewards for exposing crimes and facilitating the process of reporting crimes are some of the measures that can help achieve justice in this field and lead to a quick and effective response to environmental criminal behavior. In general, the aspect of preventing criminal behavior in environmental crimes requires a multilateral approach and coordination between the government, environmental organizations and society. Developing public awareness, creating strong laws and regulations, facilitating the reporting process and using advanced technologies are among the measures that can help reduce criminal behavior and preserve the environment. To examine the punishment of environmental law from the perspective of criminal law, including predicting the duration of the punishment and fine, the duration of the corresponding punishment or fine is obtained through the description of the text of the environmental law case. In order to display the effect of the predicted sentence or fine more clearly, the distance between the predicted sentence or fine and the actual amount is considered to create a score. Therefore, the evaluation and analysis of the predictive effect of this type (model) can be realized and provide a reference basis for choosing different models of auxiliary punishment. In the sentencing of environmental crimes, in addition to the influence of the criminal conditions on the sentencing results, there are other influencing factors such as charges, judges, regions, etc., which must fully consider all possible factors that may affect the results. to take. The aspect of preventing criminal behavior is very important in environmental crimes. To prevent these behaviors, legal and judicial measures are necessary. Applying harsh and fair punishment to the perpetrators of environmental crimes, strengthening the monitoring and control of environmental activities, and creating public awareness about the importance of environmental protection and the destructive impact of criminal behavior on it, are among the measures that can reduce criminal behavior in

environmental crimes. environmental help In addition, it is very important to pay attention to the education and awareness of the people. Teaching the principles of environmental protection, promoting environmental culture, providing correct information and easy access to environmental resources through public education and training programs can play an important role in preventing criminal behavior in environmental crimes.

This Page Intentionally Left Blank

اکوساید در پرتو حقوق کیفری با تکوین رفتارهای جنایی در انحطاط محیط زیست

مهرداد روزبه^۱، نیوشا قهرمانی افشار^۲، عباسعلی اکبری^۳، محمدتقی علوی^۴

۱. دانشجوی دکتری حقوق کیفری جرم‌شناسی، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، آذربایجان شرقی، ایران.

Email: mehradroozbeh@gmail.com

۲. استادیار، گروه حقوق، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه، آذربایجان غربی، ایران.

*نویسنده مسئول: Email: neugh.afshar@iaurmia.ac.ir

۳. استادیار، گروه حقوق، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، آذربایجان شرقی، ایران.

Email: dr.akbari@iaut.ac.ir

۴. استاد، گروه حقوق، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، آذربایجان شرقی، ایران.

Email: alavi@tabrizu.ac.ir

چکیده:

حقوق کیفری نقشی بی‌بدیل در حمایت از حقوق محیط زیست ایفا می‌کند. اکوساید به‌عنوان یک معضل زیست‌محیطی یک معضل جهانی است که از مرزهای ملی فراتر رفته و به آلودگی‌های زیست‌محیطی و مشکلات اکوسیستمی منطقه‌ای و جهانی تبدیل شده است. استفاده از حقوق کیفری و تعیین ضمانت اجرا چه در بُعد داخلی و چه در ابعاد بین‌المللی برای حمایت از حقوق محیط زیست، تأثیر بسزایی در حفاظت از محیط زیست جهانی خواهد داشت. حقوق محیط زیست در سطح بین‌المللی به‌عنوان حق داشتن محیط زیست خوب تعریف می‌شود. با این حال، این مفهوم در حال توسعه است و هنوز تعریف دقیقی از جرم اکوساید، عناصر مادی، معنوی و اینکه اکوساید در تعریف جرم چه جایگاهی دارد ارائه نشده است. دولت‌ها، گروه‌ها و شرکت‌های صاحب قدرت و ثروت، به‌عنوان اصلی‌ترین عامل تخریب محیط زیست چه محدودیتی را در وضع و تصویب قوانین مربوط به اکوساید ایجاد می‌کنند. این مقاله به‌صورت تحلیلی و توصیفی



پژوهش‌های حقوقی



نوع مقاله:

پژوهشی

DOI:

10.48300/ILR.2023.408115.2401

تاریخ دریافت:

۱۶ مرداد ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۱ مهر ۱۴۰۲

تاریخ انتشار:

۱۵ اسفند ۱۴۰۲

کپی‌رایت و مجوز دسترسی آزاد:



کپی‌رایت مقاله در مجله پژوهش‌های حقوقی نزد نویسنده (ها) حفظ می‌شود. کلیه مقالاتی که در مجله پژوهش‌های حقوقی منتشر می‌شوند با دسترسی آزاد هستند. مقالات تحت شرایط مجوز 4.0 Creative Commons Attribution Non-Commercial License منتشر می‌شوند که اجازه استفاده، توزیع و تولید مثل در هر رسانه‌ای را می‌دهد، به شرط آنکه به مقاله استناد شود. جهت اطلاعات بیشتر می‌توانید به صفحه سیاست‌های دسترسی آزاد نشریه مراجعه کنید.



نشان می‌دهد، رفتارهای جنایی در زمینه جرایم زیست‌محیطی یک مسئله بسیار جدی است. این رفتارها شامل فعالیت‌های غیرقانونی مرتبط با آلودگی آب و هوا، تخریب منابع طبیعی، شکار و تجارت غیرقانونی حیات وحش، تظورهای مهاجرتی، قاچاق محصولات زیستی و سایر فعالیت‌هایی است که به‌مثابه تخریب، به محیط زیست آسیب می‌رساند. به عبارتی هدف این پژوهش ترسیم جایی است که اکوساید در زیر مجموعه جرایم حقوق کیفری قرار داشته و جهت‌گیری‌هایی را برای تحقیقات آینده ارائه می‌دهد.

کلیدواژه‌ها:

حقوق کیفری، اکوساید، جرم‌شناسی سبز، جرم‌انگاری، رفتار جنایی.

برگرفته از رساله دکتری با عنوان «مطالعه حقوقی و جرم‌شناختی اکوساید»، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، آذربایجان شرقی، ایران.

حامی مالی:

این مقاله هیچ حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان:

مهرداد روزبه: مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، استفاده از نرم‌افزار، اعتبارسنجی، تحلیل، تحقیق و بررسی، منابع، نظارت بر داده‌ها، نوشتن - پیش‌نویس اصلی، نوشتن - بررسی و ویرایش، تصویرسازی. نیوشا قهرمانی افشار: مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، اعتبارسنجی، تحلیل، نظارت بر داده‌ها، نظارت. عباسعلی اکبری: نظارت بر داده‌ها، نظارت. سیدمحمدتقی علوی: نظارت بر داده‌ها، نظارت.

تعارض منافع:

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

استناددهی:

روزبه، مهرداد، نیوشا قهرمانی افشار، عباسعلی اکبری و سیدمحمدتقی علوی. «اکوساید در پرتو حقوق کیفری با تکوین رفتارهای جنایی در انحطاط محیط زیست». مجله پژوهش‌های حقوقی ۲۲، ش. ۵۶ (۱۵ اسفند ۱۴۰۲): ۴۹۳-۵۳۲.

مقدمه

حقوق کیفری^۱ به طور فزاینده به‌عنوان یکی از ابزارهایی که می‌تواند برای رسیدگی به آسیب‌های زیست‌محیطی مورد استفاده قرار گیرد، دیده می‌شود. تصور نگارنده بر این است که حق محیط زیست سالم، حق هم‌زیستی هماهنگ بین مردم و طبیعت است. اصطلاح «اکوساید»^۲ از دو واژه یونانی^۳ به معنای «خانه و منزل» و واژه لاتین^۴ به معنای «نابود کردن یا کشتن» تشکیل شده است که معنای تحت‌اللفظی آن عبارت است از: «نابود کردن خانه» و معنای اصطلاحی آن نیز بی‌شبهت به معنای لغوی آن نیست. اکوساید به معنای آسیب‌رسانی یا نابودی گسترده، شدید و ماندگار زیست‌بوم یا عناصر سازنده آن است، به‌گونه‌ای که بهره‌مندی مسالمت‌آمیز از محیط زیست را مختل، ادامه زیست گونه‌های موجود در آن اکوسیستم‌ها را با مخاطره همراه می‌سازد. پس از جنگ جهانی دوم، با توسعه اقتصادی کشورهای بزرگ سرمایه‌داری، اکوساید و حتی محیط زیست به موضوع مهم سیاست دولت‌ها تبدیل شد. چرایی و ضرورت جرم‌شناختی اکوساید و جرم‌انگاری یک عمل، تنها هنگامی مجاز است که امکان استفاده از راه‌حل‌ها و ضمانت‌اجراهای دیگر از قبیل ضمانت‌اجراهای مدنی یا اداری یا سیاسی فراهم نباشد.^۵ و جرم‌انگاری آخرین راه‌حل و چاره‌نهایی کار باشد. به تعبیر دیگر، قلمرو جرم‌انگاری باید محدود به مواردی باشد که منافع حیاتی و اساسی شهروندان و جامعه لطمه دیده است و راه دیگری جز حمایت کیفری از آن وجود نداشته باشد.^۶ جنبه پیشگیری از رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی نیازمند تعامل و همکاری بین دولت، سازمان‌های محیط زیستی، نهادهای غیردولتی و جامعه است. برنامه‌های آموزشی، آگاهی‌بخشی و ترویج فرهنگ حفاظت از محیط زیست باید در سطوح مختلف اجتماعی اجرا شود، مانند: آموزش در مدارس و دانشگاه‌ها، تشکیل کارگاه‌ها و کنفرانس‌ها و استفاده از رسانه‌های اجتماعی و عمومی.

بهره‌گیری از فناوری و نوآوری‌های پیشرفته نیز می‌تواند در جنبه پیشگیری از رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی مؤثر باشد. استفاده از سامانه‌های هوشمند برای نظارت و کنترل بر فعالیت‌های

1. Criminal Law

2. Ecocide

3. Oikos

4. Caedere

۵. احمد نصر اصفهانی، لیلا رئیسی و علیرضا آرش‌پور، «جرم‌انگاری بین‌المللی زیست‌بوم زدایی»، دو فصلنامه آموزه‌های حقوق کیفری، ۱۷، ۱۹ (۱۳۹۹)، ۲۷۳-۳۰۴.

۶. سارا شهباز و محمد شمعی، حقوق اداری تطبیقی (تهران: انتشارات مجمع علمی و فرهنگی مجد، ۱۳۹۶).

زیست‌محیطی، استفاده از روش‌های آزمایشگاهی و تحقیقاتی در شناسایی و اثبات جرایم، توسعه فناوری‌های محیط زیستی برای جایگزینی فعالیت‌های مضر و آلوده‌کننده محیط زیست، می‌توانند در کاهش رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی تأثیرگذار باشند. اکوساید امروزه هنوز در حقوق کیفری بین‌الملل جرم‌انگاری نشده است، اگرچه منبع آن در حقوق بین‌الملل است و قبلاً در قوانین جزایی ملی ۱۰ کشور وارد شده است.^۷

در مواجهه با جرایم زیست‌محیطی، جامعه بین‌المللی به‌طور متوالی بسیاری از قوانین مربوط به پیشگیری از آلودگی‌های زیست‌محیطی را تدوین کرده است. در بحث جرم‌شناختی اکوساید، جنبه پیشگیری از جرم یکی از موضوعات مهم است. هدف اصلی جنبه پیشگیری، کاهش احتمال رخ دادن رفتارهای جنایی و پیشگیری از وقوع آنها است. جنبه پیشگیری به‌منظور توسعه عدالت زیست‌محیطی است؛ بنابراین توجه به جنبه پیشگیری از رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی، به‌منظور حفظ محیط زیست، حفظ منابع طبیعی و حمایت از حیات وحش بسیار اهمیت دارد. اقدامات قانونی، آموزش و آگاهی عمومی، همکاری بین‌نهادهای مختلف و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، از جمله راهکارهایی هستند که می‌توان با استفاده از این راهکارها، به جلوگیری از رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی پرداخت. همچنین، توسعه همکاری بین‌المللی کشورها به‌منظور مقابله با جرایم زیست‌محیطی و تعیین استانداردهای بین‌المللی در حفاظت از محیط زیست، از اهمیت بالایی برخوردار است. در نهایت، نیازمند توجه مستمر و تلاش مداوم برای اجرای قوانین و مقررات مربوط به جرایم زیست‌محیطی هستیم. ارتقای نظام قضایی، تشدید مجازات، تعیین پاداش برای افشای جرایم و تسهیل روند گزارش‌دهی از جرایم، از اقداماتی هستند که می‌توانند به تحقق عدالت در این زمینه کمک کنند و به واکنش سریع و مؤثر در برابر رفتارهای جنایی زیست‌محیطی منجر شوند. به‌طور کلی، جنبه پیشگیری از رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی نیازمند یک رویکرد چندجانبه و هماهنگی بین دولت‌ها، سازمان‌های محیط زیستی و جامعه است. توسعه آگاهی عمومی، ایجاد قوانین و مقررات مدون، تسهیل روند گزارش‌دهی و بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته، از جمله اقداماتی هستند که می‌توانند به کاهش رفتارهای جنایی و حفظ محیط زیست کمک کنند.

برای بررسی مجازات جرم زیست‌محیطی از منظر حقوق کیفری از جمله پیش‌بینی مدت مجازات

۷. روزبه مهرداد و دیگران، «سیر تقنینی اکوساید در نظام حقوقی فرانسه و بلژیک به سوی مدار تطبیق و تعادل با اساسنامه رم»، نشریه پژوهش‌های حقوقی، (۱۴۰۱).

و جریمه استفاده شده، مدت مجازات یا جرایم مربوط از طریق شرح متن پرونده حقوق زیست‌محیطی به دست می‌آید. برای اینکه اثر پیش‌بینی مدت مجازات یا جریمه با وضوح بیشتری نمایش داده شود، فاصله بین مدت محکومیت یا جریمه پیش‌بینی شده و مقدار واقعی برای ایجاد امتیاز در نظر گرفته می‌شود؛ بنابراین، ارزیابی و تحلیل اثر پیش‌بینی این نوع مُدل می‌تواند محقق شود و منای مرجع برای انتخاب مُدل‌های مختلف، مجازات تکمیلی میسر گردد. در صدور حکم جرایم زیست‌محیطی، علاوه بر تأثیر شرایط کیفری بر نتایج صدور حکم، عوامل تأثیرگذار دیگری مانند اتهامات، مناطق جغرافیایی و غیره وجود دارد که باید همه عوامل احتمالی را که ممکن است بر نتایج آن تأثیر بگذارد، به‌طور کامل در نظر بگیریم.

جنبه پیشگیری از رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی بسیار حائز اهمیت است. برای پیشگیری از این رفتارها، اقدامات قانونی و قضایی لازم است. اعمال مجازات سخت و عادلانه برای مرتکبان جرایم زیست‌محیطی، تقویت نظارت و کنترل بر فعالیت‌های زیست‌محیطی و ایجاد آگاهی عمومی درباره اهمیت حفاظت از محیط زیست و تأثیر مخرب رفتارهای جنایی بر آن، از جمله اقداماتی هستند که می‌توانند به کاهش رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی کمک کنند. علاوه بر این، توجه به آموزش و آگاهی مردم نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. آموزش اصول حفاظت از محیط زیست، ترویج فرهنگ محیط زیستی، ارائه اطلاعات صحیح و دسترسی آسان به منابع زیست‌محیطی، از طریق آموزش‌های عمومی و برنامه‌های آموزشی می‌توانند نقش مهمی در جلوگیری از رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی ایفا کنند.

۱- پیشینه اکوساید

ایده، مونه جنایت اکوساید در رابطه با جنگ ویتنام سرچشمه گرفت. در طول جنگ، ایالات متحده از سلاح‌های آتش‌زا و شیمیایی، مانند عامل نارنجی و شخم زدن نظامند برای پاک‌سازی سرزمین از پوشش گیاهی و انکار پوشش محافظ و وسایل زندگی برای جبهه آزادی‌بخش ملی استفاده کرد.^۸ گفته می‌شود که بخشی از زمین‌های زراعی و جنگل‌های منطقه و نیمی از مناطق باتلاقی آن در جریان این جنگ ویران شده است. اصطلاح «اکوساید» توسط آرتور گالستون^۹، زیست‌شناس گیاهی ابداع شد

8. Richad A. Falk, "Environmental Warfare and Ecocide: Facts Appraisal and Proposals", *Bulletin of Peace Proposals*, 4, 1(1973), 80-96.

9. Arthur Galston

که از جامعه بین‌المللی خواست تا علیه اکوسایدها گردهم‌آیند. این ایده توسط ریچارد فالک در سال ۱۹۷۳ ارائه شد و کنوانسیون بین‌المللی در این باره جرم اکوساید را پیشنهاد کرد.^{۱۰} فالک معتقد بود که آسیب‌های زیست‌محیطی ناشی از جنگ ویتنام به قدری قابل توجه بود که «هدفی از فرصت‌های مشابه با نورنبرگ»^{۱۱} را برای غیرقانونی کردن تخریب محیط زیست در زمان جنگ ارائه کرد. از لحاظ تاریخی، چندین تلاش ناموفق برای جرم‌انگاری اکوساید صورت گرفته است. تحقیقات بر روی اسناد سازمان ملل نشان داده است که برای مدت بیش از چهل سال اعضای کمیسیون‌های مختلف سازمان ملل و مجمع عمومی در باره جرم‌انگاری «تخریب محیط زیست»^{۱۲} بحث کرده‌اند.^{۱۳} در سال ۱۹۸۵ در چهارچوب بحث در مورد گسترش کنوانسیون نسل‌کشی، پیشنهاد جرم‌انگاری اکوساید مطرح شد؛ اما کمیسیون فرعی منع تبعیض و حمایت از اقلیت‌ها در نهایت تصمیم گرفت به دلایلی که هنوز مشخص نیست، جرم‌انگاری اکوساید را دنبال نکند.^{۱۴} از سال ۱۹۸۴ تا ۱۹۹۶ بحث‌های گسترده‌ای در مورد گنجاندن اکوساید در فهرست جنایات علیه صلح وجود داشته است. ماده ۲۶ قانون جرایم علیه صلح و امنیت بشری، جرم‌انگاری رفتار را مقرر می‌دارد: «شخصی که عمداً موجب یا دستور ایجاد خسارت گسترده، طولانی‌مدت و شدید به محیط زیست طبیعی شود». این ماده منطبق بر ماده ۱۹ پیش‌نویس مواد مربوط به مسئولیت دولت بود که «آسیب عمدی و شدید به محیط زیست» را ممنوع کرده بود. با این حال، کمیسیون حقوق بین‌الملل در نهایت تصمیم به حذف ماده ۲۶ گرفت. بر اساس مشاهدات آنچه در آن زمان ثبت شد، پروژه اکوساید به این نتیجه رسید که این تصمیم بر اساس توافق بین طرفین نبوده است.^{۱۵}

در ژوئن ۲۰۲۱، هیئتی متشکل از کارشناسان مستقل با ارائه پیش‌نویس متنی برای جرم «زیست‌بوم‌کشی» و پیشنهاد الحاق آن جرم در اساسنامه دادگاه کیفری بین‌المللی^{۱۶} (ICC) در کنار سایر جرایم سنگین،

10. Falk, Op. cit. 91.

11. Nuremberg

12. Environmental Destruction

13. Martin Crook & Damien Short. "Marx, Lemkin and the genocide–ecocide nexus", *The International Journal of Human Rights*, 18, 3(2014), 306.

14. Anja Gauger, et al., *Ecocide is the missing 5th Crime Against Peace* (London: School of Advanced Study, 2012), 6.

15. Ibid, 10.

16. International Criminal Court

گام بزرگی در این راستا برداشتند؛ مانند نسل‌کشی،^{۱۷} جنایات علیه بشریت،^{۱۸} جنایات جنگی^{۱۹} و تجاوز^{۲۰}. این تعریف از «اکوساید» به دلیل درگیر شدن با ابعاد متعدد و مظاهر مختلف آسیب‌های زیست‌محیطی قابل توجه است؛ اما برخی از عناصر این تعریف، یعنی دیدگاه آن در مورد رابطه بین منافع انسان و طبیعت و تعریف^{۲۱} عنصر ذهنی^{۲۲} مسئولیت^{۲۳} برای اکوساید، ممکن است موانعی را در برابر هدف تضمین بیشتر ایجاد کند.

از طریق قوانین کیفری بین‌المللی در این پژوهش نگارنده با تأمل بر جنبه‌های پیشنهادی، جنایت عمدی «اکوساید» را مورد بحث قرار می‌دهد و توجه را به پیامدهای غیرعمدی^{۲۴} که ممکن است برای پیامی که جرم‌انگاری^{۲۵} اکوساید به افکار عمومی بین‌المللی منتقل می‌کند، جلب می‌کند. علی‌رغم محاسن آن، تعریف پیشنهادی اکوساید این فرض مشکل‌ساز را تقویت می‌کند که رفاه محیط زیست و رفاه انسان‌ها دو مقوله جدا از هم هستند.

برخی گام‌های کوچک در راستای پیگرد قانونی،^{۲۶} آسیب‌های زیست‌محیطی که قبلاً در دیوان بین‌المللی کیفری انجام شده است، مفسران دانشگاهی به‌سرعت این را تغییر سبز^{۲۷} در اساسنامه دادگاه کیفری بین‌المللی^{۲۸} نامیدند.^{۲۹} تغییر تمرکز دادگاه^{۳۰} نیز پوشش رسانه‌ای قابل توجهی داشت.^{۳۱} سازمان‌های غیردولتی^{۳۲} که برای دادگاه کیفری بین‌المللی برای تحقیق در مورد تصرف زمین و منابع طبیعی مبارزه می‌کردند، سیاست جدید را به‌عنوان نشانه‌ای از اینکه عصر معافیت از مجازات^{۳۳} برای

17. Genocide.

18. Crimes Against Humanity

19. War Crimes.

20. Aggression.

21. Definition

22. Mental Element.

23. Liability.

24. Inadvertent

25. Criminalization.

26. Prosecution.

27. Green Shift

28. ICC

29. Eliana Teresa Cusato, "Beyond Symbolism: Problems and Prospects with Prosecuting Environmental Destruction Before the ICC," *Journal of International Criminal Justice*, 15, 3 (2017), 493.

30. Court

31. John Vidal and Owen Bowcott, "ICC Widens Remit to Include Environmental Destruction Cases," *The Guardian*, 15 September 2016.

32. Governmental Organizations.

33. The Age of Impunity.

جرایم زیست‌محیطی به پایان رسیده است جشن گرفت.^{۳۴}

تنها یک ماده در اساسنامه رم^{۳۵} دادگاه کیفری بین‌المللی وجود دارد که به‌طور خاص آسیب زیست‌محیطی را جرم انگاری می‌کند: ماده ۸(۲)(IV)(b) شروع عمدی^{۳۶} یک حمله را با علم به اینکه چنین حمله‌ای باعث گستردگی طولانی‌مدت خواهد شد، ممنوع می‌کند؛ و آسیب شدید به محیط زیست طبیعی، به‌وضوح بیش از حد برای مزیت نظامی پیش‌بینی شده است. علاوه بر این، این ماده محدود کننده، فقط در مورد درگیری‌های مسلحانه بین‌المللی اعمال می‌شود و با توجه به اینکه آسیب‌های زیست‌محیطی زیادی خارج از درگیری‌های مسلحانه بین‌المللی و در زمان صلح رخ می‌دهد، محدودیت قابل توجهی را ایجاد می‌کند.

پرداختن به این خلأ در اساسنامه رم دادگاه کیفری بین‌المللی به هدف اصلی هیئت کارشناسی مستقل IEP^{۳۷} تبدیل شد که در اواخر سال ۲۰۲۰ توسط «بنیاد زیست‌بوم‌کشی را متوقف کنید»^{۳۸} تشکیل شد که شامل ۱۲ عضو بین‌المللی با پیشینه در حقوق کیفری^{۳۹}، محیط زیست و آب‌وهوا بود. پس از چند ماه بحث، هیئت کارشناسی مستقل در ژوئن ۲۰۲۱ تعریفی قانونی از جرم اکوساید ارائه کرد.^{۴۰}

«اکوساید» به معنای رفتار عمدی غیرقانونی، با علم به اینکه چنین رفتاری آسیب شدید، گسترده یا طولانی‌مدت به محیط زیست وارد می‌کند تعریف می‌شود.

برخلاف ماده ۸(۲)(iv)(b) اساسنامه رم، تعریف هیئت کارشناسی مستقل از اکوساید، حفاظت از محیط زیست را تا زمان صلح گسترش می‌دهد. هیئت کارشناسی مستقل همچنین کاوش دقیقی از انواع آسیب‌های زیست‌محیطی که در محدوده اکوساید قرار می‌گیرند، ارائه می‌کند.

چالش‌هایی که جرم‌انگاری «اکوساید» با آن مواجه شده است در حقوق بین‌الملل غیرمعمول نیست. همه اشکال حقوق بین‌الملل تا حدی حاکمیت دولت‌ها را محدود می‌کنند، اما همه نظام‌های حقوقی بین‌المللی در ازای آن، چنین چیزی را ارائه نمی‌کنند. اندرسون^{۴۱} بین «رژیم‌های منفعت متقابل» برای

34. Global Witness, "Company Executives Could Now be Tried for Land Grabs and Environmental Destruction", 15 September 2016.

35. Rome Statute

36. Intentional launching.

37. Independent Expert Panel (IEP)

38. Stop Ecocide

39. Criminal

40. *Independent Expert Panel for the Legal Definition of Ecocide: Commentary and Core Text* (Amsterdam, Netherlands: Stop Ecocide Foundation, 2021)

41. Kenneth Anderson

دولت‌ها، مانند قانون تجارت بین‌الملل و «رژیم‌های نوع دوستی» مانند حقوق کیفری بین‌المللی تمایز قائل می‌شود.^{۴۲} در مورد اولی، هزینه‌های حاکمیت، دولت‌ها تا حد زیادی با منافع مادی، همکاری‌های بین‌المللی جبران می‌شود. در مقابل، حقوق کیفری بین‌المللی هزینه‌های بالایی دارد، امکان محاکمه و زندانی کردن اتباع دولتی؛ و مزایای نمادین، یعنی وعده ایجاد یک جامعه بین‌المللی صلح‌آمیزتر و عادلانه‌تر را فراهم می‌کند.

در نتیجه، جلب حمایت، برای جرم‌انگاری هر عمل، در حقوق بین‌الملل چالش برانگیز است؛ زیرا مستلزم متقاعد کردن کشورها به ارزش‌های آن عمل است. جرم‌انگاری اکوساید چالش خاصی را ایجاد می‌کند: رفتارهایی را ممنوع می‌کند که ممکن است از نظر اقتصادی برای دولت‌ها و شرکت‌ها سودمند باشد تا از رفاه محیط زیست محافظت کنند، چیزی که در طول تاریخ در امور بین‌المللی نادیده گرفته شده است. گزارش‌ها و تفسیرها حاکی از آن است که برخی از کشورها در مورد مزایای جرم‌انگاری آسیب زیست‌محیطی متقاعد نشده بودند یا تردید داشتند. تحقیقات آرشویی پروژه اکوساید نشان داد که حذف ماده ۲۶ از پیش‌نویس قانون جرایم علیه صلح و امنیت بشریت ناشی از مخالفت چند دولت با آن است.^{۴۳} هلند، بریتانیا و ایالات متحده نسبت به ماده ۲۶ پیشنهادی ابراز نگرانی کردند.^{۴۴} به‌طور مشابه، دو تن از تهیه‌کنندگان اساسنامه رم مشاهده کردند که دامنه ماده ۸ (۲) (iv) (b) به‌منظور جلب حمایت از رم محدود شده است.

با این حال، سازمان‌های غیردولتی و فعالان به تلاش‌ها برای جرم‌انگاری «اکوساید» ادامه داده‌اند. در هزاره جدید، کار وکیل دادگستری و وکیل بین‌المللی محیط زیست، پولی هیگینز^{۴۵}، به یکی از بزرگ‌ترین مشارکت‌کنندگان در ایده جرم‌انگاری اکوساید تبدیل شد. هیگینز اکوساید را این‌گونه تعریف کرده است:

آسیب گسترده، تخریب یا از دست دادن اکوسیستم‌های یک قلمرو معین، چه توسط عامل انسانی و چه به دلایل دیگر، به حدی که سطح زندگی مسالمت‌آمیز ساکنان آن قلمرو به‌شدت کاهش یافته است.

42. Kenneth Anderson, *The Rise of International Criminal Law: Intended and Unintended Consequences*. *European Journal of International Law*, 20, 2(2009), 332.

43. Gauger, op cit. 11.

44. ماده ۲۶: صدمات عمدی و شدید به محیط زیست: هرکس عمداً موجب ورود صدمات و ضایعات گسترده، دراز مدت و شدید به محیط زیست طبیعی گردد یا ایراد چنین صدماتی را دستور دهد، پس از ثبوت مجرمیت، (به ...) محکوم خواهد شد.

International Law Commission, Forty-fifth Session (A/CN.4/448 + Add.1), 1993.

45. Polly Higgins.

این تعریف به‌طور قابل توجهی گسترده‌تر از مقررات موجود در حقوق کیفری بین‌المللی است. مانند ماده ۸(۲)(iv) اساسنامه رم و حقوق بشردوستانه بین‌المللی، مانند مواد ۳۵(۳) و ۵۵(۱) API. اصطلاح «اکوساید» به‌جای درک محدود آسیب‌های زیست‌محیطی در طول درگیری‌های مسلحانه، درک جامعی از بحران‌های اکولوژیکی و نیاز به حفاظت از کل اکوسیستم ارائه می‌دهد.^{۴۶}

پروژه زیست‌بوم‌کشی را متوقف کنید^{۴۷} که در سال ۲۰۱۷ توسط پولی هیگینز و جوجو مهتا^{۴۸} تأسیس شد، به دنبال آن است تا در کنار نسل‌کشی، جنایات علیه بشریت، جنایات جنگی و جنایت تجاوز، اکوساید را به پنجمین جنایت بین‌المللی شناخته‌شده توسط اساسنامه دادگاه بین‌المللی کیفری رم تبدیل کند. منطق جرم‌انگاری اکوساید این است که حقوق کیفری بین‌المللی نوع خاصی از مجازات را اعمال می‌کند که در سایر نظام‌های حقوقی بین‌المللی وجود ندارد، یعنی مسئولیت کیفری فردی؛ به عبارت دیگر، حقوق کیفری بین‌المللی این قدرت را دارد که افراد، به‌تنهایی و نه دولت‌ها یا شرکت‌ها را به لحاظ کیفری مسئول رفتارهای خود بداند و تحریم‌های شدیدی مانند حبس را برای آن افراد اعمال کند. طبق پروژه زیست‌بوم‌کشی را متوقف کنید، برخلاف شکایت و جریمه شرکت‌ها که ممکن است به‌طور قابل توجهی در بودجه یا عملکرد آنها اختلال ایجاد نکند، جرم‌انگاری اکوساید باعث می‌شود افرادی را که تصمیمات آنها منجر به آسیب و خسارات جدی به محیط زیست می‌شوند، شخصاً پاسخ‌گو باشند.^{۴۹} برای هیگینز: «با تحمیل مسئولیت بر اشخاص، نه نهادهای تخیلی قانونی (یک شرکت)، چرخه تخریب و تعلق حقوق خاموش (حق آلوده کردن، حق تخریب) از بین خواهد رفت.»

برای دستیابی به این هدف، در اواخر سال ۲۰۲۰، زیست‌بوم‌کشی را متوقف کنید، یک هیئت کارشناسی مستقل را تشکیل داد که شامل دوازده کارشناس حقوقی بین‌المللی با سوابق کاری متفاوت بود؛ تا تعریفی از جرم «اکوساید» را که به‌عنوان اصلاحیه‌ای برای رم پیشنهاد می‌شد، تهیه کنند.

۱-۱ - عوامل انسان‌محوری در تعریف «اکوساید»

46. Martin Crook, Damien Short, and Nigel South, "Ecocide, Genocide, Capitalism and Colonialism: Consequences for Indigenous Peoples and Glocal Ecosystems Environments," *Theoretical Criminology*, 22, 3(2018), 303.

47. Stop Ecocide

48. Jojo Mehta

جوجو مهتا Stop Ecocide را در سال ۲۰۱۷ در کنار وکیل و پیشگام حقوقی فقید پولی هیگینز، برای حمایت از ایجاد اکوساید به عنوان یک جرم، در دادگاه کیفری بین‌المللی، تأسیس کرد.

49. Stop Ecocide, "Making Ecocide a Crime". accessed 7 July 2021.

تعریف هیئت کارشناسی مستقل^{۵۰} از «اکوساید» بر اساس تنها ماده موجود در اساسنامه رم - یک جنایت جنگی که در ماده ۸ (۲) (b)(IV) تدوین شده است. ماده پیشنهادی اکوساید زبان ماده ۸ (۲) (b)(IV) را گسترش می‌دهد تا دامنه وسیع‌تری از آسیب‌های زیست‌محیطی را پوشش دهد و امکان پیگرد قانونی اکوساید را که در زمان صلح انجام می‌شود، فراهم می‌کند. با این حال، علیرغم این دستاورد، تعریف اکوساید امکان ارزیابی «مزایای اجتماعی و اقتصادی» یک فعالیت خاص را در برابر آسیب‌های زیست‌محیطی ایجاد می‌کند. (نگارنده با نظر بیان شده توسط برخی از محققین حقوق موافق است که تعریف «اکوساید» نیازی به گنجانیدن چنین عنصری ندارد.) الحاق یک تحلیل هزینه - فایده در ماده ۸ مکرر این فرض ناقص را تداوم می‌بخشد که رفاه محیط زیست و رفاه انسان‌ها از هم جدا هستند و در نتیجه بر قدرت بازگوکننده حقوق کیفری بین‌المللی تأثیر منفی می‌گذارد.

۱-۱-۱- شناسایی معیار و میزان خسارت اکوساید از بُعد جرم‌شناختی

همان‌طور که هیئت کارشناسی مستقل اشاره می‌کند، با توجه به آستانه قابل اجرا آسیب زیست‌محیطی، ماده ۸ مکرر یک «نقطه میانی» بین تعریف‌های ارائه شده توسط کنوانسیون اصلاح محیط زیست^{۵۱} و ماده ۸ (۲) (b)(IV) اساسنامه رم است. در حالی که تعریف کنوانسیون اصلاح محیط زیست متفاوت با تعریف اکوساید در اساسنامه رم است. (به آسیب‌های زیست‌محیطی مربوط می‌شود که شدید، یا گسترده یا طولانی مدت است) ماده ۸ (۲) (b)(IV) اساسنامه رم در تعریف جنایت اکوساید (در مورد آسیب‌های زیست‌محیطی که شدید هستند اعمال می‌شود. گسترده و بلند مدت). هیئت کارشناسی مستقل یک تعریف ترکیبی ارائه می‌دهد که بر اساس آن اکوساید شامل آسیب‌های زیست‌محیطی است که «شدید و گسترده یا طولانی مدت است».

در تبصره ماده ۸ مکرر پیشنهادی، هیئت کارشناسی برای انتخاب این گزینه نکته قانع‌کننده‌ای را بیان می‌کند. از یک سو، آسیب زیست‌محیطی همیشه باید «شدید»^{۵۲} باشد تا به‌عنوان «اکوساید» طبقه‌بندی شود. این استدلال منطقی است، با توجه به اینکه نسل‌کشی (مفهومی که بر اصطلاح اکوساید تأثیر گذاشت) اغلب در حقوق بین‌الملل به‌عنوان «جنایت جنایت»^{۵۳} توصیف شده است.^{۵۴} این

50. IEP.

51. ENMOD

52. Severe

53. Crime of Crimes

54. William A. Schabas, *Genocide in International Law: The Crime of Crimes* (Cambridge: Cambridge University Press, 2009).

بدان معنا نیست که اشکال آسیب‌های زیست‌محیطی که با تعریف «شدید» ارائه شده توسط هیئت کارشناسی مستقل مطابقت ندارند، مهم نیستند یا سزاوار بررسی و پیگرد قانونی نیستند. در عوض، گنجانیدن شرط «شدید» به‌عنوان یک عنصر اجباری ماده ۸ مکرر پیشنهادی، با دستور محدود دیوان کیفری بین‌المللی که بر «وخیم‌ترین» جنایات تمرکز دارد، مطابقت دارد.^{۵۵} اشکال کمتر شدید آسیب زیست‌محیطی همچنان می‌تواند در سایر نهادهای بین‌المللی یا در سطح داخلی مورد توجه قرار گیرد. علاوه بر این، لازم نیست این کار صرفاً از طریق قوانین کیفری انجام شود. کارشناسان حقوقی مدت‌هاست که از رویکردی «چند وجهی» برای رسیدگی به آسیب‌های زیست‌محیطی حمایت می‌کنند، مسئولیت نه تنها شامل اشخاص حقیقی است، بلکه اقدام اشخاص حقوقی و دولت‌ها را منعکس می‌کند و اقدامات غیر کیفری را نیز در بر می‌گیرد.^{۵۶}

با وجود این، هیئت کارشناسی مستقل در نظر داشت دامنه آسیب‌های زیست‌محیطی را که می‌تواند در دادگاه تحت پیگرد قانونی قرار گیرد در مقایسه با ماده ۸ (۲) (b)(IV) اساسنامه رم گسترش دهد. در تفسیر، هیئت متخصص توضیح داد که این تعریف کاملاً در ارتباط با تعریف بالا بود و در نهایت رفتارهای خاصی را که ممکن است پیامدهای آن گسترده باشد اما نه بلندمدت یا برعکس، حذف شود. همان‌طور که توسط هلر مشاهده شد، حفظ استاندارد بالاتر در مورد آسیب‌های زیست‌محیطی ناشی از جنگ ماده ۸ (۲) (b)(IV) در مقایسه با موارد ایجاد شده در زمان صلح (ماده ۸ مکرر پیشنهادی) منطقی است. شرکت در درگیری مسلحانه بدون ایجاد آسیب زیست‌محیطی غیرممکن است.

هیئت کارشناسی مستقل همچنین به مشکل دیگری در مورد ماده ۸ (۲) (b)(IV) اساسنامه رم پرداخته است و آن اینکه اصطلاحات «شدید»، «گسترده» و «دراز مدت» در هیچ کجای اساسنامه یا عناصر قانون توضیح داده نشده‌اند. این ابهام چالشی را برای تعقیب کیفری بین‌المللی از لحاظ تعیین آسیمی که آستانه خسارت را برآورده می‌کند و مستحق شروع دادرسی کیفری است. «شدید» به معنای میزان خسارتی است که شامل تغییرات نامطلوب بسیار جدی، اختلال یا آسیب به هر یک از عناصر محیطی، از جمله تأثیرات شدید بر زندگی انسان یا منابع طبیعی، فرهنگی یا اقتصادی است.

۵۵. اساسنامه رم دادگاه کیفری بین‌المللی، مقدمه.

56. Mark A. Drumbl, "International Human Rights, International Humanitarian Law, And Environmental Security: Can The International Criminal Court Bridge The Gaps?", *ILSA Journal of International & Comparative Law*, 6, 2(2000), 304; see also: Frédéric Mégret, "The Problem of an International Criminal Law of the Environment," *Columbia Journal of Environmental Law*, 36, 2(2011), 195.

«گسترده‌گی» به معنای خسارتی است که فراتر از یک منطقه جغرافیایی محدود گسترش می‌یابد، از مرزهای ایالت عبور می‌کند، یا کل اکوسیستم یا گونه‌ها یا تعداد زیادی از انسان‌ها متحمل می‌شوند. «طولانی مدت» به معنای خسارتی است که غیرقابل برگشت است یا از طریق بازیابی طبیعی در یک دوره زمانی معقول قابل جبران نیست.

این تعاریف همچنین برخی از نگرانی‌هایی را که قبلاً توسط علمای حقوق در مورد دامنه اصطلاحات «شدید»، «گسترده» و «درازمدت» بیان شده بود، برطرف می‌کند. مارک درامبل^{۵۷} این مشاهدات مهم را انجام داده است که تخریب محیط زیست، مرزهای جغرافیایی و زمانی نمی‌شناسد، زیرا تخریب محیطی در بخشی از زمین می‌تواند کل اکوسیستم جهان را تحت تأثیر قرار دهد. او همچنین واژه «شدید» را مشکل‌ساز می‌داند، زیرا آسیب زیست محیطی که در بخش مجزایی از مشترکات جهانی رخ می‌دهد که هنوز توسط بازارهای جهانی ارزش گذاری نشده است، می‌تواند خارج از محدوده آن باشد؛ اما تعاریف ارائه شده توسط هیئت کارشناسی مستقل به اندازه کافی انعطاف‌پذیر است تا پیچیدگی آسیب‌های زیست محیطی و پیامدهای آن را منعکس کند. تعریف «گسترده‌گی» تشخیص می‌دهد که این اصطلاح ممکن است نه تنها به تعداد زیادی از انسان‌ها بلکه به «کل اکوسیستم‌ها یا گونه‌ها» مربوط شود. به طور مشابه، با توجه به تخریب یا آسیب ناشی از «به هر عنصر از محیط زیست» شدت آسیب اکوساید ارزیابی می‌شود. از این رو، تعاریف ارائه شده توسط هیئت کارشناسی مستقل اجازه می‌دهد حتی آن دسته از آسیب‌های زیست محیطی را که مستقیماً تأثیری ندارند به عنوان اکوساید در نظر گرفته شوند. هرچند در مجاورت جوامع انسانی رخ نداده باشند.

در این راستا، تعاریف متخصصین نسبت به تعریف اکوساید همان اصطلاحات موجود در «تفاهمات» پیوست شده به کنوانسیون اصلاح محیط زیست بهبود یافته است.^{۵۸} نخستین «شدید» را این گونه تعریف می‌کند: «شامل اختلال یا آسیب جدی یا قابل توجه به زندگی انسان، منابع طبیعی و اقتصادی یا سایر دارایی‌ها». با افزودن عبارت «هر عاملی از محیط زیست»، تغییر ماده ۸ مکرر پیشنهادی، لحن کلی تعریف را در مقایسه با آنچه در «تفاهمات» کنوانسیون اصلاح محیط زیست موجود است، به عنوان

57. Mark Drumbl

مارک درامبل، استاد فارغ التحصیل سال ۱۹۷۵ در دانشکده حقوق دانشگاه واشنگتن و لی است.

۵۸. کنوانسیون ممنوعیت استفاده نظامی یا هرگونه استفاده خصمانه از تکنیک‌های اصلاح محیط زیست، ۱۰ دسامبر ۱۹۷۶، «تفاهمات»

<https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/enmod-1976/understandings>

یک تعریف بوم مرکزی‌تر تعیین می‌کند. علاوه بر این، دومی «گسترده» را به شیوه‌ای تک بعدی تعریف می‌کند، مانند «شامل مساحت چند صد کیلومتر مربع». در مقابل، تعریف هیئت کارشناسی مستقل تشخیص می‌دهد که «گسترده» ممکن است نه تنها به فاصله فیزیکی، بلکه به گسترش آسیب‌های زیست‌محیطی در سراسر «کل اکوسیستم» اشاره داشته باشد، بنابراین، به پویایی پیچیده اکوساید می‌پردازد.

به طور کلی، ماده ۸ مکرر پیشنهادی راهکارهای مهمی را در مقایسه با ماده ۸ (۲) (IV)(b) اساسنامه رم به ارائه می‌دهد: تعریف اکوساید در زمان صلح اعمال می‌شود، یک آزمون آمیخته انفصالی/پیوندی کمتر درخواستی برای ارزیابی آسیب زیست‌محیطی ارائه می‌دهد و درباره نشان دادن حساسیت به پیامدهای گسترده آسیب‌های زیست‌محیطی، اصطلاحات «تشدید»، «گسترده» و «دراز مدت» را به تفصیل شرح می‌دهد. با این حال، همان‌طور که در بخش بعدی مشاهده می‌شود، این پیشرفت‌ها متأسفانه تحت الشعاع الحاق یک عامل انسان‌محور قرار گرفته‌اند که در صورت تصویب در دادگاه کیفری بین‌المللی ممکن است به‌طور قابل توجهی مانع اعمال ماده ۸ مکرر شود.

۱-۱-۱-۱- عامل خواستن

علیرغم پیشرفت‌هایی که در رابطه با تعریف آستانه برای جرم‌انگاری آسیب زیست‌محیطی به همراه دارد، هیئت کارشناسی مستقل در نظر گرفت که آستانه «شدید و گسترده یا بلندمدت»، «بیش از حد فراگیر» است و تصمیم گرفت محدودیت بیشتری را در محدوده این قانون لحاظ کند. به‌طور خاص، متن ماده ۸ مکرر تصریح می‌کند که ماده پیشنهادی را می‌توان فقط در مورد اعمال «غیر قانونی یا عمدی» که باعث آسیب شدید و گسترده/طولانی مدت محیط زیست شده است، اعمال کرد. همان‌طور که توسط هلر مشاهده شد، اولین جایگزین، اعمال «غیرقانونی»، کاربرد محدودی دارد، زیرا متأسفانه، اکثر اعمال مضر برای محیط زیست هم در سطح بین‌المللی و هم در سطح داخلی قانونی هستند. در نتیجه، سناریوهای تحت پوشش دومین جایگزین، اعمال «عمدی»، برای اجرای جنایت «اکوساید» پیشنهادی از اهمیت حیاتی برخوردارند. در اینجا، اصطلاح «خواسته» به عامل جرم‌انگاری در رابطه با اعمال غیرقانونی تبدیل می‌شود. با این حال، تعریف ارائه شده توسط IEP از اصطلاح «خواسته» ملاحظات مزایای اجتماعی، اقتصادی را در بر می‌گیرد که بر فرضیات مشکوک در مورد رفاه انسان تکیه می‌کند. ماده ۸ مکرر، «ناخواسته» را این‌گونه تعریف می‌کند که «با بی‌توجهی بی‌ملاحظه به خساراتی که به وضوح در رابطه با منافع اجتماعی و اقتصادی پیش‌بینی شده بیش از حد است» انجام می‌شود.

بر اساس تعریف پیشنهادی؛ جنایت اکوساید، در دیوان کیفری بین‌المللی قابل تعقیب است. تعریف هیئت کارشناسی مستقل به مواردی از آسیب‌های زیست‌محیطی که «به وضوح» از منافع جامعه فراتر نمی‌روند، اجازه می‌دهد تا از دسترس قانون فرار کنند.

تفسیر هیئت کارشناسی مستقل تلاش می‌کند تا ادغام این عامل، انسان محور را توجیه کند. هیئت کارشناسی مستقل معتقد است که فعالیت‌هایی وجود دارند که «قانونی، از نظر اجتماعی سودمند و مسئولانه برای به حداقل رساندن تأثیراتی که با وجود این باعث آسیب‌های شدید و گسترده یا طولانی‌مدت به محیط زیست می‌شوند، انجام می‌شود». با این حساب، همه اعمالی که باعث این نوع آسیب زیست‌محیطی می‌شوند، «غیر مشروع یا حتی نامطلوب» نیستند. در نتیجه، هیئت کارشناسی مستقل تصمیم گرفته است که معیار بهبودی را به‌عنوان ابزاری برای «تعادل» منافع اجتماعی، اقتصادی با آسیب زیست‌محیطی در نظر بگیرد. از مفهوم توسعه پایدار. این یک فرض مشکل‌ساز است که قبلاً باعث انتقاد شده است.^{۵۹} پس از تعریف سایر عناصر اکوساید، ترکیب عنصر بی‌معنی اساساً نشان می‌دهد که عملی که باعث «تأثیر شدید بر زندگی انسان یا منابع طبیعی، فرهنگی یا اقتصادی» می‌شود و یا غیرقابل برگشت است یا فراتر از مرزهای دولتی یا اکوسیستم‌ها است، می‌تواند هنوز مزایای اجتماعی، اقتصادی بیش از هزینه‌ها را به همراه داشته باشد. هیئت کارشناسی مستقل به جزئیات نپرداخته است که این رفتارها چگونه هستند، اما به‌طور خلاصه اشاره می‌کند که این می‌تواند شامل «توسعه مسکن و پیوندهای حمل و نقل باشد.»^{۶۰} اعمالی که به محیط زیست آسیب می‌رساند تا حدی که به یک اکوساید منجر می‌شود، مسلماً برای حقوق نسل‌های آینده مضر خواهد بود.

۲- موازنه پیشگیری؛ بین حفاظت از محیط زیست و منافع انسانی

به لحاظ وحدت و یکپارچگی همین عناصر زیست‌محیطی،^{۶۱} هر نوع آلودگی می‌تواند موازنه و تعادل میان عناصر مزبور را برهم‌زند. از این رو به‌منظور حراست از طبیعت، به‌تدریج اندیشه وضع قواعد و

59. Kai Ambos, Protecting the Environment through International Criminal Law?, 2021; Kevin Jon Heller, Skeptical Thoughts on the Proposed Crime of "Ecocide" (That Isn't), 2021; Kevin Jon Heller, Ecocide and Anthropocentric Cost-Benefit Analysis, 2021; Kevin Jon Heller, Crime of Ecocide in Action, 2021.

60. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future.

۶۱. دیوان بین‌المللی دادگستری در بند ۲۹ رأی مشورتی خود که در سال ۱۹۹۶ در مورد مشروعیت تهدید یا کاربرد سلاح‌های اتمی اعلام گردید، این امر (یکپارچگی عناصر زیست‌محیطی) را در مورد شناسایی قرارداد و یادآور شد که محیط‌زیست، عنصری مجرد نیست، بلکه مبین قلمرو حیات، کیفیت زیست، سلامت افراد فعلی بشر و نسل‌های آینده است.

مقررات جهانی شکل گرفت. با وجود این، روند توسعه حقوق بین‌الملل محیط زیست، به علت تقابل با حاکمیت دولت‌ها همواره بطی^{۶۲} و آرام بوده است.^{۶۳}

توجیه قانع‌کننده‌تر در مورد گنجاندن عنصر بی‌احتیاطی از خارج از هیئت کارشناسی مستقل می‌آید. داریل رابینسون^{۶۴} استدلال قانع‌کننده‌ای برای ایجاد توازن بین حفاظت از محیط زیست و منافع انسانی ارائه کرده است. رابینسون خاطر نشان می‌کند که شرکت‌های بزرگ رایانه‌سازی، خطوط هوایی و تولیدکنندگان مواد غذایی با توجه به مقیاس فعالیت‌هایشان، آسیب‌های شدید و گسترده یا طولانی‌مدت زیست‌محیطی را ایجاد می‌کنند. با این حال، فراهم کردن دسترسی جهانی به فناوری، سفر هوایی و غذا نیز می‌تواند به‌عنوان فعالیت‌های مطلوب اجتماعی در نظر گرفته شود.^{۶۵} مثال‌های استفاده شده توسط رابینسون برای نشان دادن مزایای بالقوه استفاده از عامل بی‌ملاحظه‌گی افراطی در تعریف «اکوساید» در مقایسه با نمونه‌های مورد استفاده در تفسیر هیئت کارشناسی مستقل مفیدتر است. هنگام شنیدن کلمات «مسکن» و «حمل و نقل» که در تفسیر هیئت کارشناسی مستقل استفاده می‌شود، به اتفاقات یکباره‌ای فکر می‌کنید که باعث آسیب زیست‌محیطی می‌شود، مانند مدیریت بی‌رویه تاسیسات هسته‌ای، نشت نفت، یا ریختن زباله‌های سمی در اقیانوس‌ها. در مقابل، رابینسون به ما یادآوری می‌کند که بیشتر آسیب‌های محیطی ناشی از فرآیندهای سیستمی است، یعنی انباشته شدن فعالیت‌های روزمره ما که به سختی می‌توان از آنها جلوگیری کرد.

در حالی که این نکته بسیار قانع‌کننده‌ای است، من هنوز گنجاندن استاندارد بی‌هدفی در تعریف «اکوساید» را مشکل‌ساز می‌دانم، زیرا با یکی از دلایلی که پشت جرم‌انگاری آن عمل در اساسنامه رم وجود دارد، برای رساندن پیامی به مجامع بین‌المللی گسترده‌تر در تناقض است. قدرت حقوق کیفری بین‌المللی برای بیان نادرست بودن یک رفتار خاص توسط بسیاری از کارشناسان حقوقی به رسمیت شناخته شده است.^{۶۶} استدلال می‌شود که محاکمه‌های بین‌المللی اثر اجتماعی، آموزشی دارند: گفته می‌شود با برچسب زدن به جنایات به‌عنوان غیرقابل قبول از نظر اجتماعی، این محاکمات رفتار قانونی

۶۲. آهسته و یواش

۶۳. سیدقاسم زمانی، «توسعه مسئولیت بین‌المللی در پرتو حقوق بین‌الملل محیط‌زیست»، پژوهش‌های حقوقی، ۱،

(۱۳۸۱)، ۲۷-۵۸.

64. Darryl Robinson

65. <http://opiniojuris.org/2021/07/16/your-guide-to-ecocide-part-2-the-hard-part/>

66. Barrie Sander, "The Expressive Turn of International Criminal Justice: A Field in Search of Meaning", *Leiden Journal of International Law*, 32, 4(2019), 851-872; see also: Mark Drumbl, *Atrocity, Punishment, and International Law* (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), 4-173.

را در جوامع تسهیل می‌کنند و هنجارهای رفتار مناسب را القا می‌کنند.^{۶۷} قدرت بیان گریانه یا «نمادین» حقوق کیفری بین‌المللی از اهمیت حیاتی برخوردار است زیرا برخی از مشکلات مربوط به تعداد کمی از افرادی را که واقعاً در دادگاه‌ها و دادگاه‌های بین‌المللی تحت تعقیب قرار می‌گیرند، جبران می‌کند. محاکمه حتی چند نفر می‌تواند نادرست بودن رفتارهای جرم انگاری شده، در اساسنامه رم را نشان دهد.^{۶۸}

کارکرد بیانکننده یا نمادین محاکمات بین‌المللی، از جمله دلایلی است که بیشترین استناد را برای جرم‌انگاری آسیب زیست‌محیطی دارا است. محققین حقوقی استدلال کرده‌اند که تعقیب رفتارهای مضر برای محیط زیست از طریق قوانین کیفری بین‌المللی «کارکرد مهم اعلامی» خواهد داشت.^{۶۹} به‌طور مشابه، پروژه زیست‌بوم‌کشی را متوقف کنید در نظر دارد که با انگ زدن به آسیب زیست‌محیطی به‌عنوان یکی از جدی‌ترین جنایات، گنجاندن جرم اکوساید در اساسنامه رم، باعث ترویج شیوه جدیدی از تفکر در مورد رابطه بین انسان و طبیعت شود:

آسیب رساندن به طبیعت مانند آسیب رساندن به انسان احساس خواهد شد. این به ما کمک می‌کند تا واقعیت ارتباط خود را با دنیای زنده طبیعی درک کنیم... «بدون زمین سالم، انسان سالمی وجود نخواهد داشت.»^{۷۰}

پیامی که جرم‌انگاری اکوساید به دنبال انتقال آن است، به‌ویژه در جمله پایانی این نقل قول به خوبی بیان شده است - رفاه انسان و محیط زیست را نمی‌توان جداگانه بررسی کرد. با توجه به این پیام، واژه‌های «اکوسنتریک»^{۷۱} و «انسان‌محور» مشکل‌ساز به نظر می‌رسند، زیرا دلالت بر جدایی کاذب بین دنیای طبیعی و اجتماعی دارند. متأسفانه، گنجاندن عنصر بی‌ملاحظه‌گی افراطی در تعریف «اکوساید»، طرز فکر اخیر در مورد آسیب زیست‌محیطی را تقویت می‌کند.

به‌جای اینکه ما را به فکر کردن در مورد پیچیدگی تعاملات انسان با محیط دعوت کند، تعریف عنصر

67. Payam Akhavan, "Beyond Impunity: Can International Criminal Justice Prevent Future Atrocities?", *American Journal of International Law*, 95, 1(2001), 12-13.

68. Marina Aksenova, "Symbolism as a Constraint on International Criminal Law", *Leiden Journal of International Law*, 30, 2(2017).

69. Matthew Gillett, "Environmental Damage and International Criminal Law, from Part II - Sustainable Development and International Crimes", *Sustainable Development, International Criminal Justice, and Treaty Implementation*, 98. See also Eliana Teresa Cusato, *Beyond Symbolism: Problems and Prospects with Prosecuting Environmental Destruction before the ICC*, *Journal of International Criminal Justice*, 15, 3(2015), 506.

70. Stop Ecocide, "Making Ecocide a Crime".

71. Ecocentric

بیهودگی، ایده ساده شده‌ای از آزمون هزینه-فایده را ارائه می‌کند. روشی که در آن تعریف می‌شود، یعنی «تعادل منافع اجتماعی و اقتصادی با آسیب‌های زیست‌محیطی» دلالت بر این دارد که انسان‌ها هستند که منتفع می‌شوند و محیط زیست، کسی است که هزینه‌های اعمال خاص را متحمل می‌شود. با این حال، در واقعیت، هم انسان‌ها و هم محیط زیست هزینه‌های زیست‌بوم‌کشی را متحمل می‌شوند. ممکن است انسان‌ها از دسترسی روزمره به فناوری، غذا و حمل و نقل سود ببرند، اما انسان‌ها؛ سیل، خشکسالی و آلودگی هوا را نیز تحمل می‌کنند. مشکل این است که منافع آن ملموس‌تر از هزینه‌هایی است که ممکن است سال‌ها بعد رخ دهد. علاوه بر این، ایده انتزاعی تعادل کردن هزینه‌ها و منافع، شیوه بسیار متفاوتی را که مردم در سراسر جهان آن هزینه‌ها و منافع را تجربه می‌کنند، مبهم می‌کند. مزایای اقدامات خاص، مانند استخراج فلزات کمیاب برای تولید دستگاه‌های الکترونیکی، به احتمال زیاد در شمال جهانی احساس می‌شود، در حالی که هزینه آن در جنوب جهانی است. این ملاحظات، ارزیابی «بی‌طلبی» یک رفتار خاص را به‌ویژه چالش‌برانگیز می‌سازد.

هنوز هم می‌توان این بحث را مطرح کرد که گنجاندن استاندارد بی‌ملاحظه‌گی افراطی در تعریف «اکوساید» می‌تواند به‌عنوان یک راه حل عملی برای معضل اخلاقی حفاظت از محیط زیست در مقابل بازتاب پیچیدگی‌های آسیب زیست‌محیطی توجیه شود. گفته می‌شود که عنصر بی‌ملاحظه‌گی افراطی نشان‌دهنده «درجه خاصی از واقع‌گرایی» در میان تهیه‌کنندگان است. از این منظر، یک تعریف بدون عنصر و بی‌معنی «شاید می‌توانست سیگنال محیطی قوی‌تری بدهد، اما ممکن است برای احتمال پذیرش مضر باشد.»

این نوع سازش‌ها در واقع در حوزه حقوق کیفری بین‌المللی رایج است، جایی که کارشناسان حقوقی و فعالان حقوق بشر سعی کرده‌اند عقاید خود را با واقعیت اجتناب‌ناپذیر منافع حاکمیتی و قدرت سیاسی و اقتصادی تطبیق دهند. چنین سازش‌هایی با ایده لیبرال توسعه‌مترقی، امکان‌پذیر است. از این منظر، اجرای مقداری عدالت، بهتر از عدم عدالت است. به‌طور خاص، در مورد زیست‌بوم‌کشی، به‌طور خاص، بهتر است در مورد زیست‌بوم‌کشی، برخی از مصادیق شدید اکوساید را در دیوان کیفری بین‌المللی جرمانگاری کنیم. امید است که این گام‌های اولیه منجر به تحولات آینده شود و اغلب به این نکته اشاره می‌شود که «داخلی‌سازی پیشرونده» هنجارهای حقوق کیفری بین‌المللی در دنیای سیاست قدرت.^{۷۲} از

72. David Luban, "After the Honeymoon: Reflections on the Current State of International Criminal Justice", *Journal of International Criminal Justice*, 11, 3(2013), 505-515.

این منظر، تعریف پیشنهادی «اکوساید» که حاوی عنصر بی‌ملاحظه‌گی افراطی^{۷۴} است را می‌توان گامی به سوی تعریفی در آینده دانست که رابطه پیچیده بین انسان و طبیعت را با دقت بیشتری منعکس کند. یکی از مفسران پیشنهاد کرد که حتی با وجود عنصر بی‌تدبیری، جرم‌انگاری اکوساید، همچنان تأثیرات نمادینی خواهد داشت و می‌تواند آگاهی عمومی را افزایش دهد.^{۷۴}

اما واقعیت پیچیده‌تر است. آنچه در اصل می‌تواند یک تحول مثبت باشد، ممکن است به دلیل روشی که در عمل دنبال می‌شود، پیامدهای منفی قابل توجهی داشته باشد. ادغام استاندارد بی‌انضباطی تنها از جرم‌انگاری پیشنهادی «اکوساید» برای انتقال پیام درست جلوگیری نمی‌کند، یعنی اینکه رفاه طبیعت و جهان انسانی ذاتاً به هم مرتبط هستند. بلکه خود عنصر بی‌تدبیری پیام اشتباهی را می‌رساند: اول اینکه می‌توان مشکلات محیط زیست و مشکلات جوامع انسانی را از هم تفکیک کرد. دوم اینکه انسان‌ها اصولاً می‌توانند از تخریب شدید و گسترده یا طولانی مدت محیط زیست بهره مند شوند.

سوم اینکه هزینه‌ها و مزایای اعمال مضر برای محیط زیست را می‌توان به‌طور انتزاعی با توجه به انسان‌ها بدون در نظر گرفتن نابرابری جهانی ارزیابی کرد.

تعریف پیشنهادی «اکوساید» با گنجاندن عنصر بی‌ملاحظه‌گی افراطی، به‌جای القای هنجارهای رفتار مناسب نسبت به جهان طبیعی، این شیوه مشکل‌ساز تفکر در مورد آسیب‌های زیست‌محیطی را به‌عنوان یک جنبه خارجی صرف به فعالیت‌های سودمند دیگر، تثبیت می‌کند.

به‌طور کلی، هیئت کارشناسی مستقل تشخیص داد که اصطلاح «آگاهی» از جرایم در تعریف واقعی جرم اغلب ممکن است با بیاحتیاطی یا بیپروایی نسبت به محیط انجام شود و نه یک قصد واقعی برای آسیب رساندن به آن، اما به‌طور مبهم بر این موضوع تکیه کرد.

۲-۱- عناصر تشکیل دهنده مسئولیت کیفری در اکوساید

مسئولیت کیفری^{۷۵} دارای دو رکن است:

۱. عنصر فیزیکی (مادی)^{۷۶} مانند فعل یا ترک فعلی که منجر به ارتکاب جرم شده است.

۷۳. برای واژه Wantonness معادل فارسی مشخصی در دیکشنری‌های موجود وجود ندارد و ترجمه نشده بود. بنابراین به نظر نگارنده همان بی‌ملاحظه‌گی افراطی، بی‌تدبیری، بی‌انضباطی، می‌تواند معادل مناسبی برای آن باشد.

74. Natascha Kersting, "On Symbolism and Beyond: Defining Ecocide," *Völkerrechtsblog*, 8 July 2021.

75. Criminal Responsibility

76. Actus Reus

۲. عنصر ذهنی (معنوی)^{۷۷} تعریف عنصر ذهنی مسئولیت کیفری برای تعیین دامنه مسئولیت کیفری برای یک جرم خاص بسیار مهم است. هر چه عنصر ذهنی مشخص‌تر باشد، برای مثال شرط اثبات اینکه متهم قصد داشته یا خواستار نتیجه مجرمانه بوده است، وظیفه دادستان^{۷۸} برای جمع‌آوری شواهد و رعایت آن استاندارد دشوارتر است. برعکس، هر چه عنصر ذهنی آرام‌تر باشد، کار دادستان آسان‌تر می‌شود به طور مثال در مواردی که برای احراز مسئولیت کیفری، صرف سهل‌انگاری لازم است، زیرا آنها صرفاً باید ثابت کنند که یک فرد معقول به‌جای متهم از ارتکاب یک جنایت، اجتناب می‌کرده است. تعریف عنصر ذهنی مسئولیت در حقوق کیفری بین‌الملل از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، جایی که جمع‌آوری شواهد دشوار است و ارتباط بین جرم و مرتکبین سطح بالا اغلب مبهم است.

به لحاظ وحدت و یکپارچگی همین عناصر زیست‌محیطی،^{۷۹} هر نوع آلودگی می‌تواند موازنه و تعادل میان عناصر مزبور را بر هم زند. از این رو به منظور حراست از طبیعت، به تدریج اندیشه وضع قواعد و مقررات جهانی شکل گرفت و از رهگذر کنفرانس‌ها و سازمان‌های بین‌المللی پیدا شد. با وجود این، روند توسعه حقوق بین‌الملل محیط زیست، به علت تقابل با حاکمیت دولت‌ها همواره آهسته^{۸۰} و آرام بوده است.^{۸۱}

هیئت کارشناسی مستقل، مجبور نبود عنصر ذهنی جنایت پیشنهادی «اکوساید» را تعریف کند، زیرا برخلاف اساسنامه دادگاه‌های بین‌المللی قبلی، ماده ۳۰ اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری یک قاعده کلی برای ایجاد عنصر ذهنی مسئولیت کیفری ارائه می‌دهد که در مورد آن قابل اعمال است. کلیه جرایم مشمول صلاحیت دادگاه‌ها ماده ۳۰ مقرر می‌دارد: «در صورتی که عناصر مادی جرم با «عمد و علم»^{۸۲} انجام شده باشد، شخص باید مسئولیت کیفری داشته باشد.^{۸۳} که در آن «علم» به‌عنوان «آگاهی از وجود

77. Mens Rea

78. Prosecutor

۷۹. دیوان بین‌المللی دادگستری در بند ۲۹ رأی مشورتی خود که در سال ۱۹۹۶ در مورد مشروعیت تهدید یا کاربرد سلاح‌های اتمی اعلام گردید، این امر (یکپارچگی عناصر زیست‌محیطی) را در مورد شناسایی قرارداد و یادآور شد که محیط زیست، عنصری مجرد نیست، بلکه مبین قلمرو حیات، کیفیت زیست، سلامت افراد فعلی بشر و نسل‌های آینده است.

۸۰. آهسته و یواش

۸۱. زمانی، پیشین

82. Intent and Knowledge

۸۳. ماده ۳۰ (۱) اساسنامه رم

یک شرایط یا یک پیامد در جریان عادی رویدادها» تعریف می‌شود.^{۸۴}

اما هیئت کارشناسی مستقل تصمیم گرفت در تعریف خود از «اکوساید» چیز دیگری ارائه کند، زیرا آنها نگران بودند که ماده ۳۰ «بسیار محدود است» و دامنه وسیعی از رفتارها را که ممکن است «اکوساید» را تشکیل دهند، دربر نگیرد. به همین دلیل، هیئت کارشناسی تعریفی از عنصر ذهنی مسئولیت ارائه کرد که به‌طور خاص برای جرم اکوساید اعمال می‌شود: «آگاهی از اینکه احتمال آسیب شدید و گسترده یا طولانی‌مدت به محیط زیست وجود دارد.» در اینجا عبارت «در جریان عادی اتفاق خواهد افتاد» به کار رفته در ماده ۳۰ با عبارت «احتمال اساسی» جایگزین شده است. در واقع، لحن ماده در مورد «اکوساید» با ماده ۳۰ متفاوت است. در حالی که بند دوم حاکی از اطمینان نسبی از نتیجه اقدامات فرد است، که نمونه آن عبارت «پیش خواهد آمد» است، تعریف هیئت کارشناسی مستقل از «اکوساید» تنها نشان می‌دهد. ارزیابی احتمال آن نتیجه همان‌طور که تفسیر توضیح می‌دهد، عنصر ذهنی در تعریف اکوساید نزدیک به عنصر «بی‌احتیاطی» در سیستم‌های قانون کامنلا، یا عنصر «بی‌پروایی» است که در برخی از سیستم‌های حقوق مدنی یافت می‌شود. در نتیجه، همان‌طور که کارناواس^{۸۵} مشاهده می‌کند، هیئت کارشناسی مستقل از استاندارد «علم»، «فقط در نام» استفاده کرده است؛ زیرا در عمل، هیئت یک عنصر ذهنی پایین‌تر را پیشنهاد کرده است.^{۸۶} به این ترتیب، هیئت کارشناسی تلاش کرده است تا دامنه مسئولیت «اکوساید» را در مقایسه با الزامات پیش فرض عنصر ذهنی اساسنامه رم گسترش دهد و در واقع باری را از دوش دادستان در مورد اکوساید کاهش دهد. (اثبات این موضوع باید آسان‌تر باشد). آگاهی متهم از «احتمال قابل توجهی» که آسیب زیست‌محیطی شدید، گسترده و درازمدت رخ خواهد داد، در مقایسه با اثبات اطمینان متهم از چنین نتایجی، در واقع، ارزیابی میزان دقیق یا ماهیت صدمات زیست‌محیطی که ممکن است از اقدامات خاص ناشی شود، ممکن است همیشه به راحتی قابل ارزیابی نباشد، بنابراین «احتمال قابل توجه»^{۸۷} در مقایسه با «قطعیت»^{۸۸} استاندارد مناسب‌تری به نظر می‌رسد. اما در حالی که هدف هیئت کارشناسی مستقل متقاعد کردن روشی است که در عمل اجرا شده است. گویکننده است، این در حالی است که در تفسیر پیش‌نویس ماده ۸ مکرر پیشنهادی «آگاهی

۸۴. ماده ۳۰ (۳) اساسنامه رم

85. Michael G. Karnavas, Ecocide: Environmental Crime of Crimes or Ill-Conceived Concept?, *OpinioJuris*, 2021.

86. <http://opiniojuris.org/2021/07/29/ecocide-environmental-crime-of-crimes-or-ill-conceived-concept/>.

87. Substantial Likelihood

88. Certainty

از احتمال قابل توجه آسیب شدید و گسترده یا طولانی‌مدت» صحبت می‌شود، متن واقعی پیش‌نویس مربوط به «آگاهی» از چنین احتمالی است. همان‌طور که توسط کوین هلر مشاهده شد، این انتخاب زبان را احتمالاً می‌توان با تمایل هیئت کارشناسی مستقل برای متقاعد کردن هر چه بیشتر دولت‌های عضو برای اتخاذ ماده «اکوساید» توضیح داد. کارهای مقدماتی اساسنامه رم نشان می‌دهد که ایده گنجاندن عنصر ذهنی «بی‌پروایی» در اساسنامه مورد حمایت قرار نگرفت و این مفهوم از مذاکرات کنار گذاشته شد.^{۸۹} با این حال، استفاده از اصطلاح «علم» در متن ماده ۸ مکرر پیشنهادی، در حالی برای پیگرد اکوساید در دادگاه، پیشنهاد می‌شود که این اصطلاح در عمل به عنوان چیزی نزدیک‌تر به «بی‌احتیاطی» تفسیر می‌شود، در بهترین حالت غیرضروری است و در بدترین حالت، می‌تواند پیامدهای منفی برای آن داشته باشد.

درست است که برخی از تعاریف اکوساید، حد محکومیت را بسیار پایین می‌گذارند که در اساسنامه رم گنجانده نشده است. پروژه ریشه‌گن کردن اکوساید استدلال می‌کند که عواقب شدید اکوساید باعث می‌شود، در بیشتر موارد سؤال از قصد رفع شود. آنها پیشنهاد می‌کنند که ماهیت اکوساید مستلزم یک رویکرد مسئولیت دقیق است: «نیازی به اثبات نیت نیست، زیرا به‌طور مؤثر نامربوط است؛ برای اطمینان از محکومیت کافی است که ثابت کنیم عمل توسط شخص متهم انجام شده است.»^{۹۰}

تطبیق یک استاندارد مسئولیت دقیق با ماهیت دادگاه کیفری بین‌المللی به‌عنوان یک دادگاه کیفری بسیار دشوار است. قوانین کیفری «بالاترین مجازات‌های قانونی موجود برای جامعه» را اعمال می‌کند، یعنی محرومیت از آزادی شخصی.^{۹۱} علاوه بر این، محکومیت‌ها در دیوان کیفری بین‌المللی، نوع خاصی از رسوایی را به همراه دارند. یک فرد نه تنها به خاطر هر نوع رفتار مجرمانه، بلکه به دلیل «جنایت‌های غیرقابل تصویری که عمیقاً وجدان بشریت را شوکه می‌کند» محکوم می‌شود.^{۹۲} ماهیت خشن تحریم‌های دیوان کیفری بین‌المللی مستلزم بررسی وضعیت روحی متهم و اثبات مجرم بودن آنها است. این مشاهدات با اظهارات یکی از تدوین‌کنندگان اساسنامه تأیید می‌شود. «نمی‌توان به اندازه کافی تأکید کرد

89. "International Criminal Law Principles" in *The International Criminal Court: The Making of the Rome Statute - Issues, Negotiations, Results*, ed. Roy Lee (The Hague: Kluwer Law International, 1999), 205.

90. Eradicating Ecocide, "Closing the Door to Dangerous Industrial Activity: A Concept Paper for Governments to Implement Emergency Measures", 2012, 13.

91. Kenneth Gallant, *The Legal Principle in International and Comparative Criminal Law* (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), 17.

که اساسنامه رم صراحتاً مفاد اصلی تقصیر را با نیاز به وضعیت ذهنی خاصی اعلام می‌کند» و «خود را از مفاهیم مسئولیت شدید جدا می‌کند».^{۹۳} در واقع، هیچ مقرراتی در اساسنامه رم وجود ندارد که مستلزم مسئولیت شدید باشد.

با به رسمیت شناختن پنجمین جنایت علیه صلح و امنیت بشر، یعنی جنایت اکوساید، باید دامنه جدی‌ترین جنایات بین‌المللی را گسترش داد. با از بین بردن اکوسیستم‌هایی که به آنها وابسته هستیم، پایه‌های تمدن خود را از بین می‌بریم و شرایط زندگی همه نسل‌های آینده را به گرو می‌گذاریم. این کمتر از جنایات جنگی، جنایات علیه بشریت، جنایات نسل‌زدایی یا تجاوز جدی نیست. علاوه بر اینکه موضوع اصلی عدالت اجتماعی و زیست‌محیطی جهانی است، بنابراین با تحولاتی جهانی و رخداد‌های به وجود آمده با اصلاح اساسنامه دادگاه کیفری بین‌المللی (ICC) در کنار سایر جنایات بین‌المللی مانند جنایات جنگی، جنایات علیه بشریت و نسل‌کشی؛ می‌توان «اکوساید» را به‌عنوان پنجمین جنایت بالقوه تحت اساسنامه رم دادگاه کیفری بین‌المللی، لحاظ کرد. ماده جدیدی برای اضافه شدن به پیکره اساسنامه پیشنهاد می‌شود که در آن اکوساید به شرح زیر تعریف شده است:

«از نظر این اساسنامه، «اکوساید» به معنای اعمال غیرقانونی یا عمدی است که با علم به اینکه احتمال اساسی آسیب شدید، گسترده یا طولانی‌مدت به محیط زیست ناشی از آن اعمال وجود دارد، انجام می‌شود.»

بر اساس این پیشنهاد، دو امر باید رعایت شود تا دادگاه شروع به تحقیق در مورد اکوساید ادعایی کند.

۱. رفتاری با علم به احتمال زیاد ضرر، انجام شده باشد.

۲. این رفتار در قوانین داخلی یا بین‌المللی عمدی و غیرقانونی است. به این معنا که مرتکب با بی‌توجهی، بی‌ملاحظه به آسیبی که به وضوح در رابطه با منافع اجتماعی و اقتصادی پیش‌بینی شده و بیش از حد است، اقدام نماید.

دیوان بین‌المللی کیفری فقط بر افراد صلاحیت دارد، اما انتظار می‌رود که قانون پیشنهادی علیه اکوساید، تأثیر پیشگیرانه‌ای بر رفتار شرکت‌ها و دولت‌ها نیز داشته باشد.

در میان حداقل الزامات فعلی که باید در قوانین کیفری ملی اجرا شود، اشخاص حقوقی می‌توانند در قبال جرایمی که به نفع خود مرتکب شده‌اند، مسئول شناخته شوند. این مسئولیت می‌تواند جنبه کیفری

93. Albin Eser, *General Principles of International Criminal Law, 23 Mental Elements—Mistake of Fact and Mistake of Law*, Volume I, s.4, Edited By Antonio Cassese, Paola Gaeta & John R.W.D. Jones (Oxford: Oxford Scholarly Authorities on International Law, 2002), 890.

یا ماهیت دیگری داشته باشد.

آیا این یک نقطه ضعف در پیشنهاد قانون برای مبارزه با اکوساید است که فقط افراد را هدف قرار می‌دهد نه شرکت‌ها؟ آیا جایگزین واقع بینانه‌ای برای دادگاه کیفری بین‌المللی، برای قوانین بین‌المللی علیه اکوساید وجود دارد؟

تصمیمات شرکت‌ها در نهایت توسط افراد گرفته می‌شود. اغلب این تصمیم گیرندگان می‌توانند پشت «نقاب شرکت‌های بزرگ» پنهان شوند؛ و شرکت‌ها جریمه می‌شوند و تصمیم گیرندگان مشمول کیفر نمی‌شوند^{۹۴} در نهایت نمی‌توان یک شرکت را زندانی کرد.^{۹۵}

مسئولیت بین‌المللی را می‌توان تکلیفی دانست که بر اساس حقوق بین‌الملل به یکی از تابعان آن نظام تحمیل می‌شود؛ تا خسارات ناشی از نقض قواعد حقوق بین‌الملل را جبران کند. بروز برخی تحولات، اینکه مسئولیت بین‌المللی صرفاً مبتنی بر نقض قاعده حقوق بین‌الملل و با منوط به وارد آمدن خسارت در معنای محدود آن نیست و به جبران خسارت نیز محدود نمی‌شود. حمایت از محیط زیست تا بدان میزان مهم و ضروری است که قالب مسئولیت بین‌المللی سنتی مبتنی بر تقصیر و ارتکاب عمل خلاف، متزلزل و از حدود چهار دهه قبل مسئولیت عینی - که تنها مستلزم اثبات رابطه سببیت میان عمل خلاف و خسارات وارد شده بر محیط زیست است - جایگاهی رفیع در روبه دولت‌ها، روبه قضایی و داوری بین‌المللی، اسناد بین‌المللی و حتی قوانین داخلی، بدست آورده است.^{۹۶}

با این حال، گزینه‌های زیادی بین استاندارد بالای تعیین شده در ماده ۳۰ اساسنامه رم و استاندارد کم، مشکل مسئولیت سخت، وجود دارد که هیئت کارشناسی مستقل می‌توانست از بین آنها انتخاب کند. به‌طور خاص، هیئت کارشناسی مستقل ممکن است به صراحت یک استاندارد «بی‌احتیاطی»^{۹۷} یا «آگاهی از احتمال قابل توجه»^{۹۸} را در تعریف ماده ۸ مکرر گنجانده باشد و به‌عنوان توجیه از مشاهدات منطقی استناد کند که آسیب زیست‌محیطی نباید عمداً ایجاد شود. به هر حال تدوین کنندگان اساسنامه رم مفهوم «بی‌احتیاطی» را تنها به‌عنوان یک قاعده کلی که برای همه جرایم مشمول روبه قضایی قابل

۹۴. زمانی که ممکن است آزادی شخصی و سوابق کیفری یک تصمیم‌گیرنده برای تصمیم‌هایی که می‌گیرد در خطر باشد، عمیقاً بر زندگی و چشم‌انداز آن فرد تأثیر بگذارد و همچنین به اعتبار شرکت آسیب جدی وارد کند.

۹۵. مهرداد، پیشین

۹۶. زمانی، پیشین

97. Recklessness

98. Awareness Of Substantial Likelihood

اعمال است، رد کردند. اساسنامه رم تصدیق می‌کند که در موقعیت‌های خاص، عناصر ذهنی پایین‌تری می‌توانند در دادگاه کیفری بین‌المللی اعمال شوند. نمونه بارز آن بند الف ماده ۲۸ است که قصور سهل انگارانه^{۹۹} فرماندهان نظامی را که منجر به ارتکاب جرایم توسط زیردستان آنها شده است جرم دانسته است.^{۱۰۰} منطق پشت این استثناء از عنصر ذهنی پیش فرض ماده ۳۰ این است که فرماندهان نظامی «مسئول یک نیروی ذاتاً گشوده هستند» و به موجب وظیفه حرفه‌ای خود مسئولیت بیشتری نسبت به سایر افراد بر عهده دارند.^{۱۰۱}

به روشی مشابه، هیئت کارشناسی مستقل می‌توانست ادغام صریح عنصر ذهنی «بی‌احتیاطی» یا «بی‌پروایی» را در تعریف «اکوساید» توجیه کند. برخی از مفسران به درستی اشاره کرده‌اند که مقررات با عنصر ذهنی پایین‌تر، مانند ماده ۲۸، استثنا در اساسنامه رم باقی مانده است و تعریفی از اکوساید که عنصر ذهنی پایین‌تری را معرفی می‌کند، ممکن است باعث مخالفت دولت‌ها شود.^{۱۰۲} با این حال، دلایل خوبی برای در نظر گرفتن جرم پیشنهادی «اکوساید» به‌عنوان یک استثنا از قاعده کلی وجود دارد. اکوساید با جنایات بین‌المللی موجود بسیار متفاوت است. به این ترتیب بر خلاف جنایت نسل‌زدایی که با قصد خاصی انجام می‌شود، یعنی «از بین بردن کلی یا جزئی یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی».^{۱۰۳} اکوساید به احتمال زیاد خطر نادیده گرفته شدن را تشکیل می‌دهد. در نتیجه، محققان در زمینه عدالت کیفری بین‌المللی به‌طور کلی پیشنهاد کرده‌اند: جرم اکوساید، عناصر ذهنی مختلفی از جمله بی‌احتیاطی و حتی سهل‌انگاری را در بر می‌گیرد. با وجود این، عناصر ذهنی مختلف ممکن است مجازات‌های متفاوتی را به دنبال داشته باشند. به‌عنوان مثال، آسیب محیطی عمدی می‌تواند مجازات شدیدتری نسبت به یک رفتار بی‌پروا ایجاد کند. این امر تناسب بین میزان مجرمیت یک عمل معین و مجازات و برچسبی که آن را به خود جلب می‌کند تضمین کرده و احتمالاً می‌تواند برای دولت‌ها جذاب باشد.

استفاده از اصطلاح «علم، آگاهی»^{۱۰۴} به‌جای عنصر ذهنی پایین‌تر در تعریف «اکوساید» نه‌تنها

99. Negligent Omissions

100. United Nations Diplomatic Conference of Plenipotentiaries on the Establishment of an International Criminal Court, Rome, 15 June-17 July 1998, Vol. II: Summary Records of the Plenary Meetings and of the Meetings of the Committee of the Whole (New York: United Nations, 2002), 136.

۱۰۱. مه‌راد، پیشین.

102. Anastacia Greene, "Mens Rea and the Proposed Legal Definition of Ecocide", *Völkerrechtsblog*, 7 July 2021.

۱۰۳. ماده ۶ اساسنامه رم

104. Knowledge

ضروری نیست، بلکه مشکل ساز نیز هست. بزرگ‌ترین منبع نگرانی این است که در صورت تصویب توسط دولت‌های عضو، این ماده ممکن است منجر به تحمیل عنصر ذهنی بالاتر از آنچه هیئت کارشناسی مستقل در نظر گرفته شده باشد. همان‌طور که قبلاً توسط کارشناسان معتبر حقوقی اشاره شده است، مفهوم «علم، آگاهی» ذاتاً با مفهوم «بی‌احتیاطی» یا «بی‌پروایی» متفاوت است. اصطلاح «علم، آگاهی» به وضوح در اساسنامه رم تعریف شده است. بعلاوه، در حال حاضر رویه قضایی گسترده‌ای در مورد ماده ۳۰ دیوان بین‌المللی کیفری وجود دارد. این تفسیر مضیق از ماده ۳۰ به این دلیل توجیه شده است که زبان قانونی «علم» را به معنای آگاهی از وقوع جرم تعریف کرده است، نه اینکه ممکن است در جریان عادی اتفاق بیفتد. با چند استثنا، رویه قضایی دادگاه کیفری بین‌المللی به صراحت تفسیری از اصطلاح «علم، آگاهی» را که استاندارد «بی‌پروایی» را در بر می‌گیرد رد کرده است. در نتیجه، تفسیر اصطلاح «علم، آگاهی» موجود در تعریف «اکوساید» به‌عنوان چیزی شبیه به بی‌احتیاطی یا بی‌پروایی با تفسیر پذیرفته شده آن واژه در رویه قضایی دادگاه کیفری بین‌المللی و تعریف آن در اساسنامه رم متفاوت است. این فرایند مشکلات قابل توجهی در تفسیر ایجاد می‌کند. ابهام در مورد عنصر ذهنی ماده ۸ مکرر، سازگاری با اصل (اصل قانونی بودن) را دشوار کرده است. بند ۲ ماده ۲۲ مقرر می‌دارد که تعریف جرم باید «به‌طور دقیق تفسیر شود». منطقی پشت اصل قانونی بودن این است که قانون در مورد اینکه کدام رفتار مسئولیت کیفری دارد، اطلاع‌رسانی منصفانه ارائه می‌کند. با استفاده از اصطلاح «علم، آگاهی» در متن قانونی پیشنهادی، اما به معنای «بی‌احتیاطی» یا «بی‌پروایی» در عمل، تعریف «اکوساید» نمی‌تواند در مورد دامنه رفتار جرم‌انگاری شده شفافیت ایجاد کند. از این رو، قضات دادگاه کیفری بین‌المللی را در موقعیتی چالش برانگیز قرار می‌دهد که در آن باید بین هدف اجرای حفاظت از محیط زیست (با تفسیر اصطلاح «علم» به‌عنوان درجه کمتری از عقل) و محافظت از حقوق متهم (با تفسیر اصطلاح «علم» به‌طور دقیق و در راستای رویه قضایی دادگاه کیفری بین‌المللی) با توجه به اینکه دیوان کیفری بین‌المللی یک دادگاه کیفری است و قضات آن اغلب بر اهمیت رعایت اصول قانونی و مجرمیت شخصی تأکید کرده‌اند، حتی اگر این به معنای تبرئه افرادی باشد که ممکن است واقعاً مجرم باشند، گزینه دوم محتمل‌تر به نظر می‌رسد.

مشکل این است که هیئت کارشناسی مستقل از یک استاندارد عنصر ذهنی استفاده می‌کند، در حالی که منظور آنها از یک استاندارد متفاوت است. با کنار گذاشتن مفهوم «علم» از تعریف ماده ۸ مکرر و جایگزینی آن با عبارت «بی‌تدبیری» یا با عبارت «آگاهی از یک احتمال اساسی» به راحتی می‌توان

به این موضوع پرداخت. هر دوی این گزینه‌ها در تفسیر هیئت کارشناسی مستقل ذکر شده است. هر دو تعریف «اکوساید» را واضح‌تر و از این رو با اصل قانونی بودن سازگارتر می‌کنند. اصطلاح دیگری که توسط هیئت کارشناسی مستقل ذکر شده بی‌پروایی به دلیل ابهام مفهومی آن گزینه کمتر مناسبی به نظر می‌رسد. اغلب مشاهده شده است که در حقوق داخلی، بی‌پروایی به شیوه‌های متفاوتی تفسیر شده است که برخی از مفهوم‌سازی‌ها مستلزم آگاهی بالاتری از نتیجه کیفری نسبت به سایرین است.^{۱۰۵} علاوه بر این، دادگاه در تصمیمات قبلی به اصطلاح بی‌پروایی استناد کرده است. در طول سال‌ها، به نظر می‌رسد که قضات دادگاه کیفری بین‌المللی از اصطلاحات بی‌پروایی فاصله گرفته‌اند و قضاوت‌های آنها عموماً به زبان ساده ماده ۳۰ اساسنامه رم است.^{۱۰۶} در نتیجه، برای جلوگیری از مشکلات تفسیری بیشتر برای قضات دادگاه کیفری بین‌المللی، تعریف اکوساید می‌تواند به سادگی به اصطلاح ساده‌تر «بی‌احتیاطی» یا عبارت «آگاهی از احتمال قابل توجه» از آسیب‌های زیست‌محیطی ناشی از رفتار خود اشاره کند. به‌طور کلی، هیئت کارشناسی مستقل ویژگی آسیب زیست‌محیطی را به رسمیت شناخته است - بر خلاف جنایت نسل‌زدایی که با هدفی خاص انجام می‌شود، یعنی «از بین بردن، به‌طور کلی یا جزئی، یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی، به‌عنوان مثال».^{۱۰۷} به احتمال زیاد خطر نادیده گرفته شده را ایجاد می‌کند. این امر مستلزم مشخص شدن عنصر ذهنی مسئولیت در قبال اکوساید است. با این حال، روشی که این وظیفه در متن پیشنهادی ماده ۸ مکرر انجام شده است، احتمالاً در صورت تصویب، چالش‌های تفسیری مهمی ایجاد خواهد کرد. شناخت صریح‌تر این واقعیت که اکوساید به عنصر ذهنی پایین‌تری نسبت به قاعده پیش فرض ماده ۳۰ اساسنامه رم نیاز دارد، می‌تواند به اجتناب از چنین مشکلاتی کمک کند و اجرای اکوساید را در دیوان بین‌المللی کیفری تسهیل کند.

نتیجه‌گیری

رفتارهای جنایی در زمینه جرایم زیست‌محیطی، یک مسئله بسیار جدی است. این رفتارها شامل فعالیت‌های غیرقانونی مرتبط با آلودگی هوا و آب، تخریب منابع طبیعی، آشغال‌زایی نامناسب، شکار غیرقانونی و تجارت غیرقانونی حیوانات و تهورهای مهاجرتی، قاچاق محصولات زیستی و سایر

105. Mohamed Elewa Badar, "The Mental Element In The Rome Statute Of The International Criminal Court: A Commentary From A Comparative Criminal Law Perspective", *Crim Law Forum*, 19, (2008), 490.

۱۰۶. به‌عنوان مثال، حکم دادگاه Ongwen صادر شده در سال ۲۰۲۱ است.

۱۰۷. ماده ۶ اساسنامه رم

فعالیت‌هایی است که به مثابه تخریب، به محیط زیست و حیات وحش آسیب می‌رساند. جنبه پیشگیری از رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی نیازمند تعامل و همکاری بین دولت، سازمان‌های محیط زیستی، نهادهای غیردولتی و جامعه است. برنامه‌های آموزشی، آگاهی‌بخشی و ترویج فرهنگ حفاظت از محیط زیست باید در سطوح مختلف اجتماعی اجرا شود. از جمله آموزش در مدارس و دانشگاه‌ها، تشکیل کارگاه‌ها و کنفرانس‌ها و استفاده از رسانه‌های اجتماعی و رسانه‌های عمومی. اقدامات قانونی، آموزش و آگاهی عمومی، همکاری بین نهادهای مختلف و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، از جمله راهکارهایی هستند که می‌توان با استفاده از این راهکارها، به جلوگیری از رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی پرداخت. همچنین، توسعه همکاری بین کشورها در حوزه سازمان‌های بین‌المللی، به‌منظور مقابله با جرایم زیست‌محیطی و تعیین استانداردهای بین‌المللی در حفاظت از محیط زیست که از اهمیت بالایی برخوردار است. همچنین نیازمند توجه مستمر و تلاش مداوم برای اجرای قوانین و مقررات مربوط به جرایم زیست‌محیطی هستیم. ارتقای نظام قضایی، تشدید مجازات‌ها، تعیین پاداش برای افشای جرایم و تسهیل روند گزارش‌دهی از جرایم، از اقداماتی هستند که می‌توانند به تحقق عدالت در این زمینه کمک کنند و به واکنش سریع و مؤثر در برابر رفتارهای جنایی زیست‌محیطی منجر شوند. به‌طور کلی، جنبه پیشگیری از رفتارهای جنایی در جرایم زیست‌محیطی نیازمند یک رویکرد چندجانبه و هماهنگی بین دولت، سازمان‌های محیط زیستی و جامعه است. توسعه آگاهی عمومی، ایجاد قوانین و مقررات قوی، تسهیل روند گزارش‌دهی و بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته، از جمله اقداماتی هستند که می‌توانند به کاهش رفتارهای جنایی و حفظ محیط زیست کمک کنند. مسئولیت بین‌المللی را می‌توان تکلیفی دانست که بر اساس حقوق بین‌الملل به یکی از تابعان آن نظام تحمیل می‌شود تا خسارات ناشی از نقض قواعد حقوق بین‌الملل را جبران کند بروز برخی تحولات، اینکه مسئولیت بین‌المللی فقط مبتنی بر نقض قاعده حقوق بین‌الملل و یا منوط به وارد آمدن خسارت در معنای محدود آن نیست و به جبران خسارت نیز محدود نمی‌شود. عنصر ذهنی در تعریف اکوساید نزدیک به عنصر «بی‌احتیاطی» در سیستم‌های قانون کامن‌لا، یا عنصر «بی‌پروایی» است که در برخی از سیستم‌های حقوق مدنی یافت می‌شود. با گنجاندن عنصر بی‌ملاحظه‌گی (بی‌انضباطی) افراطی، در تعریف اکوساید به‌جای القای هنجارهای رفتار مناسب نسبت به جهان طبیعی، این شیوه مشکل‌ساز تفکر در مورد آسیب‌های زیست‌محیطی را به‌عنوان یک جنبه خارجی صرف به فعالیت‌های سودمند دیگر، تثبیت می‌کند. با این حال، کنار هم قراردادن آسیب‌های زیست‌محیطی در مقابل منافع اجتماعی، اقتصادی در

تعریف پیشنهادی، مفروضات مشکل‌ساز در مورد آسیب‌های زیست‌محیطی را تقویت می‌کند که اهمیت این دستاوردها را تحت الشعاع قرار می‌دهد. برای جلوگیری از فعالیت‌های مضر برای محیط زیست، عنصر ذهنی باید کمتر از عنصری باشد که ممکن است به‌طور کلی در مورد سایر جنایات بین‌المللی اعمال شود. با این حال، این تحولات مهم تحت الشعاع الحاق عنصر بیهودگی و اصطلاح مبهم «علم» در تعریف «اکوساید» قرار گرفته است؛ و این پیام مشکل‌ساز را به جامعه بین‌المللی می‌رساند که جامعه و اقتصاد می‌توانند از آسیب‌های شدید و گسترده یا طولانی‌مدت زیست‌محیطی بهره‌مند شوند و پیوند اجتناب‌ناپذیر بین رفاه طبیعت و جوامع انسانی را مبهم می‌سازد. اصطلاح «علم» عنصر ذهنی واقعی را که تفسیر متن ماده ۸ مکرر پیشنهاد می‌کند باید در مورد اکوساید به کار رود، یعنی بی‌احتیاطی یا آگاهی از خطرات اساسی، پنهان می‌کند. به‌طور کلی، تعریف «اکوساید» می‌تواند از پرداختن جزئیات بیشتر به پیچیدگی‌های آسیب‌های زیست‌محیطی و پیامدهای جهانی آن و حذف واژه بحث‌برانگیز «علم» سود ببرد. این امر قدرت بیان‌گرایانه یا نمادین قانون منع اکوساید را افزایش می‌دهد و از تقویت فرضیات مشکل‌ساز در مورد رابطه بین انسان و جهان طبیعی جلوگیری می‌کند. حقوق کیفری نقشی بی‌بدیل در حمایت از حقوق محیط زیست ایفا می‌کند؛ بنابراین اکوساید به‌عنوان یک معضل زیست‌محیطی، یک معضل جهانی است که از مرزهای ملی فراتر رفته و به آلودگی‌های زیست‌محیطی و مشکلات زیست‌محیطی منطقه‌ای و جهانی تبدیل شده است. حقوق کیفری به‌طور فزاینده به‌عنوان یکی از ابزارهایی است که می‌تواند برای رسیدگی به آسیب‌های زیست‌محیطی مورد استفاده قرار گیرد، تعیین ضمانت اجرا چه در بعد داخلی و چه در ابعاد بین‌المللی برای حمایت از حقوق محیط زیست تأثیر مثبتی در حفاظت از محیط زیست جهانی خواهد داشت. برای بررسی مجازات جرم زیست‌محیطی از منظر حقوق کیفری از جمله پیش‌بینی مدت مجازات و جریمه استفاده شده، مدت مجازات یا جریمه مربوطه از طریق شرح متن پرونده جرم زیست‌محیطی و تفسیر رویه قضایی در مناطق جغرافیایی به دست آمده برای اینکه اثر پیش‌بینی مدت مجازات یا جریمه با وضوح بیشتری نمایش داده شود، فاصله بین مدت محکومیت یا جریمه پیش‌بینی شده و مقدار واقعی برای ایجاد امتیاز در نظر گرفته می‌شود؛ بنابراین، ارزیابی و تحلیل اثر پیش‌بینی این نوع (مدل) می‌تواند محقق شود و مبنای مرجع برای انتخاب مدل‌های مختلف مجازات کمکی فراهم شود. در صدور حکم جرایم زیست‌محیطی، علاوه بر تأثیر شرایط کیفری بر نتایج صدور حکم، عوامل تأثیرگذاری دیگری مانند اتهامات، رویه قضایی، مناطق جغرافیایی و غیره وجود دارد که باید همه عوامل احتمالی را که ممکن است بر نتایج آن تأثیر بگذارد، به‌طور کامل در

نظر بگیریم. برای جرم‌انگاری هر عمل، در حوزه حقوق بین‌الملل، مستلزم متقاعد کردن کشورها به ارزش‌هنجاری آن عمل است. جرم‌انگاری اکوساید چالش خاصی را ایجاد می‌کند: رفتارهایی را ممنوع می‌کند که ممکن است از نظر اقتصادی برای دولت‌ها و شرکت‌ها سودمند باشد؛ تا از رفاه محیط زیست محافظت کنند. چیزی که در طول تاریخ در امور بین‌المللی نادیده گرفته شده است. اگر یکی از اهداف اصلی جرم‌انگاری اکوساید در دیوان کیفری بین‌المللی، انتقال نادرست بودن آن عمل به مخاطبان بین‌المللی باشد، اطمینان از صحت پیام بسیار مهم است.

فهرست منابع

الف) منابع فارسی

- زمانی، سید قاسم. «توسعه مسوولیت بین المللی در پرتو حقوق بین الملل محیط زیست». پژوهش های حقوقی، ۱، ۱ (۱۳۸۳)، ۲۷-۵۸.

https://jlr.sdil.ac.ir/article_44938.html

- شهباز، سارا و محمد شمعی. حقوق اداری تطبیقی، چاپ اول. تهران: انتشارات مجمع علمی و فرهنگی مجد، ۱۳۹۶.

- مهرداد، روزبه، نیوشا قهرمانی افشار، عباسعلی اکبری و سید محمدتقی علوی، «سیر تقنینی اکوساید در نظام حقوقی فرانسه و بلژیک به سوی مدار تطبیق و تعادل با اساسنامه رم»، نشریه پژوهش های حقوقی، (۱۴۰۱).
Doi: 10.48300/JLR.2023.369281.2201

- نصر اصفهانی، احمد، لیلا رئیسی و علیرضا آرش پور، «جرم انگاری بین المللی زیست بوم زدایی»، دو فصلنامه آموزه های حقوق کیفری، ۱۷، ۱۹ (۱۳۹۹)، ۲۷۳-۳۰۴.

Doi: 10.30513/cld.2020.77.1006

ب) منابع خارجی

- Akhavan, Payam. "Beyond Impunity: Can International Criminal Justice Prevent Future Atrocities?". *American Journal of International Law*, 95, 1(2001), 7-31. DOI: <https://doi.org/10.2307/2642034>

- Aksenova, Marina. "Symbolism as a Constraint on International Criminal Law". *Leiden Journal of International Law*, 30, 2(2017), 475-499. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0922156516000741>

- Ambos, Kai. Protecting the Environment through International Criminal Law?, 2021; <https://www.ejiltalk.org/protecting-the-environment-through-international-criminal-law/>

- Anderson, Kenneth. "The Rise of International Criminal Law: Intended and Unintended Consequences". *The European Journal of International Law*, 20, 2 (2009). <https://academic.oup.com/ejil/article-pdf/20/2/331/1348752/chp030.pdf>

- Badar, Mohamed Elewa. "The Mental Element In The Rome Statute Of The International Criminal Court: A Commentary From A Comparative Criminal Law Perspective". *Crim Law Forum*, 19, (2008), 473-518. <https://doi.org/10.1007/s10609-008-9085-6>

- Crook, Martin & Damien Short. "Marx, Lemkin and the genocide-ecocide nexus". *The International Journal of Human Rights*, 18, 3(2014), 298-319. DOI: 10.1080/13642987.2014.914703

- Crook, Martin, Damien Short, and Nigel South, "Ecocide, Genocide, Capitalism and Colonialism: Consequences for Indigenous Peoples and Glocal Ecosystems Environments," *Theoretical Criminology*, 22, 3(2018), 298-317. <https://doi.org/10.1177/1362480618787176>

- Cusato, Eliana Teresa. "Beyond Symbolism: Problems and Prospects with Prosecuting Environmental Destruction Before the ICC". *Journal of International Criminal Justice*, 15, 3(2017): 491-507. <https://doi.org/10.1093/jicj/mqx026>

- Drumbl, Mark A. "International Human Rights, International Humanitarian Law, And Environmental Security: Can The International Criminal Court Bridge The Gaps?". *ILSA Journal of International & Comparative Law*, 6, 2(2000), 305-341. Available at: <https://nsuworks.nova.edu/ilsajournal/vol6/iss2/5>
- Drumbl, Mark. *Atrocity, Punishment, and International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511611100>
- Eradicating Ecocide. "Closing the Door to Dangerous Industrial Activity: A Concept Paper for Governments to Implement Emergency Measures". 2012. <http://eradicatingecocide.com/wp-content/uploads/2012/06/Concept-Paper.pdf>
- Eser, Albin. *General Principles of International Criminal Law, 23 Mental Elements– Mistake of Fact and Mistake of Law, Volume I, s.4*, Edited By Antonio Cassese, Paola Gaeta & John R.W.D. Jones. Oxford: Oxford Scholarly Authorities on International Law, 2002.
- Falk, Richard A. "Environmental Warfare and Ecocide: Facts Appraisal and Proposals", *Bulletin of Peace Proposals*, 4, 1(1973), 80-96. <https://www.jstor.org/stable/44480206>
- Gallant, Kenneth. *The Legal Principle in International and Comparative Criminal Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009.
- Gauger, Anja, Mai Pouye Rabatel-Fernel, Louise Kulbicki, Damien Short and Polly Higgins. *Ecocide is the missing 5th Crime Against Peace*. London: School of Advanced Study, 2012. https://sas-space.sas.ac.uk/4830/1/Ecocide_research_report_19_July_13.pdf
- Gillett, Matthew. "Environmental Damage and International Criminal Law, from Part II - Sustainable Development and International Crimes", *Sustainable Development, International Criminal Justice, and Treaty Implementation*, 73-99. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139507561.008>
- Global Witness. "Company Executives Could Now be Tried for Land Grabs and Environmental Destruction". 15 September 2016.
- Greene, Anastacia. "Mens Rea and the Proposed Legal Definition of Ecocide". *Völkerrechtsblog*, 7 July 2021. Doi: 10.17176/20210707-135726-0.
- Greenstein, S. "Preserving the rule of law in the era of artificial intelligence (AI)". *Artificial Intelligence and Law*, 30, (2022), 291-323. <https://doi.org/10.1007/s10506-021-09294-4>
- Heller, Kevin Jon. *Skeptical Thoughts on the Proposed Crime of "Ecocide" (That Isn't)*, 2021. <https://opiniojuris.org/2021/06/23/skeptical-thoughts-on-the-proposed-crime-of-ecocide-that-isnt/>
- Heller, Kevin Jon. *Ecocide and Anthropocentric Cost-Benefit Analysis*, 2021. <https://opiniojuris.org/2021/06/26/ecocide-and-anthropocentric-cost-benefit-analysis/>
- Heller, Kevin Jon. *The Crime of Ecocide in Action*, 2021. <https://opiniojuris.org/2021/06/28/the-crime-of-ecocide-in-action/>
- Hildebrandt, Mireille. "Law as computation in the era of artificial legal intelligence: speaking law to the power of statistics". *University of Toronto Law Journal*, 68, (2018), 12-35.

- Independent Expert Panel for the Legal Definition of Ecocide: Commentary and Core Text, Amsterdam, Netherlands: Stop Ecocide Foundation, 2021. <https://www.legal-tools.org/doc/pb375e/>
- International Law Commission. Forty-fifth Session (A/CN.4/448 + Add.1), 1993. <https://legal.un.org/ilc/sessions/45/docs.shtml>
- Karnavas, Michael G. Ecocide: Environmental Crime of Crimes or Ill-Conceived Concept?. *OpinioJuris*, 2021. <http://opiniojuris.org/2021/07/29/ecocide-environmental-crime-of-crimes-or-ill-conceived-concept/> accessed 23/01/2023.
- Kersting, Natascha. "On Symbolism and Beyond: Defining Ecocide". *Völkerrechtsblog*, 8 July 2021. <https://voelkerrechtsblog.org/on-symbolism-and-beyond/>
- Li, J., G. Zhang, L. Yu, and T. Meng. "Research and design on cognitive computing framework for predicting judicial decisions". *Journal of Signal Processing Systems*, 91,(2019), 1159-1167. <https://doi.org/10.1007/s11265-018-1429-9>
- Luban, David. "After the Honeymoon: Reflections on the Current State of International Criminal Justice". *Journal of International Criminal Justice*, 11, 3(2013), 505-515. <https://doi.org/10.1093/jicj/mqt023>
- Mégret, Frédéric. "The Problem of an International Criminal Law of the Environment," *Columbia Journal of Environmental Law*, 36, 2(2011), 195
- Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>.
- Robinson, Darryl . "Your Guide to Ecocide – Part 2: The Hard Part". *Opiniojuris*, 2021. <http://opiniojuris.org/2021/07/16/your-guide-to-ecocide-part-2-the-hard-part/>.
- Sander, Barrie. "The Expressive Turn of International Criminal Justice: A Field in Search of Meaning", *Leiden Journal of International Law*, 32, 4(2019), 851-872. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0922156519000335>
- Schabas, William A. *Genocide in International Law: The Crime of Crimes*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009.
- Stop Ecocide. "Making Ecocide a Crime". accessed 7 July 2021. <https://www.stopecocide.earth/making-ecocide-a-crime>
- *United Nations Diplomatic Conference of Plenipotentiaries on the Establishment of an International Criminal Court, Rome, 15 June-17 July 1998, Vol. II: Summary Records of the Plenary Meetings and of the Meetings of the Committee of the Whole*. New York: United Nations, 2002, 136. https://legal.un.org/icc/rome/proceedings/E/Rome%20Proceedings_v2_e.pdf.
- Vidal, John and Owen Bowcott. "ICC Widens Remit to Include Environmental Destruction Cases". *The Guardian*, 15 September 2016.
- von Hebel, Herman and Darryl Robinson. "Crimes within the Jurisdiction of the Court" in *The International Criminal Court: The Making of the Rome Statute - Issues, Negotiations,*

Results, ed. Roy Lee, The Hague: Kluwer Law International, 1999, 189-216.

ج) وبسایتها

- <https://www.stopecocide.earth/making-ecocide-a-crime>. accessed 7 July 2021
- <https://www.unep.org/news-and-stories/story/how-artificial-intelligence-helping-tackle-environmental-challenges>
- <https://www.cfr.org/blog/artificial-intelligences-environmental-costs-and-promise>